

Załącznik nr 8

Miasto Olsztyn

Spis treści

1. Analiza danych zastanych.....	3
1.1. Demografia	3
1.2. Podmioty gospodarki narodowej	4
1.3. Poziom i struktura bezrobocia wśród osób do 25 roku życia.....	5
1.4. Instytucje wspierające młodzież	12
2. Prezentacja wyników badań	13
2.1. Charakterystyka respondentów	13
2.2. Wiedza na temat rynku pracy i otoczenia	15
2.3. Aktywność edukacyjna respondentów	26
2.4. Zaangażowanie pracodawców w procesie „kształcenia zawodowego”	29
2.5. Aktywność zawodowa respondentów	32
2.6. Zainteresowanie podjęciem własnej działalności.....	38
3. Podsumowanie wyników ankiet.....	41

1. Analiza danych zastanych

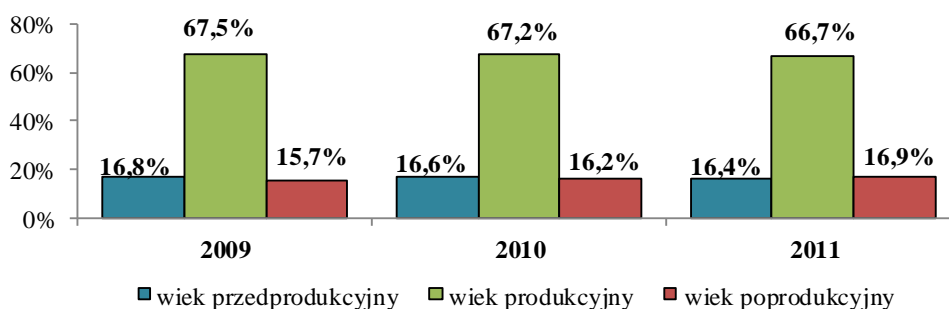
1.1. Demografia

W 2011 roku w Olsztynie mieszkało 175 420 osób, co oznacza, że w porównaniu do 2010, liczba mieszkańców zmniejszyła się o 1 043 osoby (w stosunku do 2009 roku spadek o 1 037 osób).

W strukturze ludności według płci przeważają kobiety, stanowiąc 53,4% populacji miasta Olsztyn (2011 rok). Przewagę kobiet odzwierciedla również współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn), który wyniósł w 2011 r. w mieście 114,5 (w 2010 r.- 115,4, w 2009 r.- 115,2).

W analizowanym okresie zauważalny jest spadek liczby ludności w wieku 19-24 lata (2009 r. - 18 432 osoby, 2010 r.- 17 754 osoby, 2011 r.- 16 400 osób). Liczba osób w wieku 19-24 lata w Olsztynie w 2011 r. stanowiła 9,3% ogółu mieszkańców miasta (2010 r.- 10,1%, 2009 r.- 10,4%). W Olsztynie zauważalny jest proces spadku procentowego udziału osób w wieku produkcyjnym (2009 r.- 67,5%, 2011 r.- 66,7%) do ogółu ludności.

Wykres 1. Ludność według ekonomicznych grup wieku w Olsztynie w latach 2009-2011

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych GUS

Największy udział procentowy w ogóle ludności Olsztyna, wynoszący 66,7%, stanowią osoby w wieku produkcyjnym. W 2011 r. ukształtował się on na poziomie niższym o 0,5 pkt proc. w porównaniu do 2010 roku i o 0,8% niższym niż w 2009 roku. W analizowanym okresie trzyletnim nastąpił spadek procentowego udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym z 16,8% w 2009 roku, do 16,4% w 2011 r. (współczynnik młodości- udział ludności w wieku przedprodukcyjnym do ludności ogółem). Procentowy udział w ogóle ludności Olsztyna osób w wieku poprodukcyjnym wyniósł w 2011 r. 16,9%. Wskaźnik ten ukształtował się na poziomie wyższym o 0,7 pkt proc. w porównaniu do 2010 roku oraz o 1,2 pkt proc. wyższym niż w 2009 r.

Jednym z istotnych czynników, decydującym o tempie przyrostu lub spadku liczby ludności, a także o jej rozmieszczeniu w regionie, są migracje. W 2011 r. z Olsztyna wymeldowało się 2 259 osób (dodatkowo 98 osób wyjechało za granicę). Na pobyt stały zameldowało się 2 080 osób (w tym 40 osób po powrocie z zagranicy), czyli o 10,5% więcej niż w 2010 r. i o 3,1% więcej niż w 2009 roku.

W końcu grudnia 2011 r. liczba pracujących w Olsztynie wyniosła 63 403. W analizowanym okresie nastąpił widoczny wzrost liczby pracujących z 60 892 osób w 2009 r. poprzez 62 804 osoby w 2010 r.

Tabela 1. Pracujący w Olsztynie w latach 2009-2011

Rok	Liczba osób pracujących	Wzrost w stosunku do roku poprzedniego (osoby)	Wzrost w stosunku do roku poprzedniego (%)
2009	60 892	x	x
2010	62 804	1 912	3 %
2011	63 403	599	1 %

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych GUS

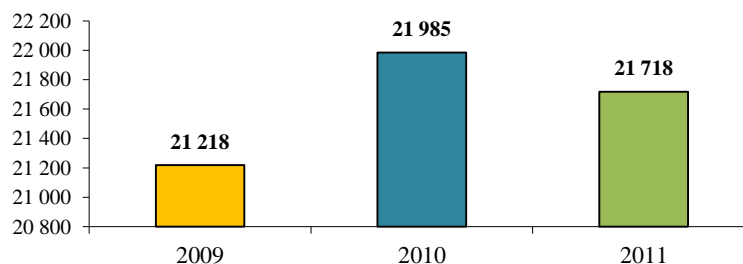
Liczba osób pracujących w Olsztynie na 1000 ludności na przestrzeni trzech analizowanych lat systematycznie rosła i wyniosła odpowiednio: 2009 r.- 341, 2010 r.- 353, 2011 r.-356. Największa liczba osób zatrudniona była w przemyśle i budownictwie, odpowiednio: w 2009 - 36,1%, 2010 - 35,9% oraz 2011 - 35,1%.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Olsztynie wyniosło w 2011 r. 3 546,91 zł. i wzrosło w stosunku do 2010 r. o 2,9 % i o 6,3% w stosunku do 2009 roku. Różnica między przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem brutto w województwie i mieście Olsztynie wyniosła w 2011 r. 14,8% na korzyść Olsztyna (**województwo- 3 019,37 zł, miasto Olsztyn- 3 546,91 zł.**). Tym samym Olsztyn w 2011 r. uplasował się na pierwszym miejscu w województwie warmińsko-mazurskim, jeśli chodzi o wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

1.2. Podmioty gospodarki narodowej

Według stanu z końca 2011 r. w rejestrze REGON w mieście Olsztyn zarejestrowanych było 21 718 podmiotów gospodarczych (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie), tj. o 1,2% mniej niż w 2010 roku oraz 2,4% więcej niż w 2009 r. W 2011r. stanowiły one 18,5% ogółu podmiotów zarejestrowanych w województwie.

Wykres 2. Podmioty Gospodarki Narodowej miasta Olsztyn w latach 2009 – 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Biorąc pod uwagę formę prawną, zdecydowana większość - (21 146 tj. 97,4%) należy do sektora prywatnego. Podmioty sektora publicznego (572) stanowiły w rejestrze 2,6% - jest to wzrost zarówno w porównaniu do roku 2010, jak i 2009, odpowiednio o 0,7% i 1,8%.

W 2011 r. na terenie miasta Olsztyn dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowią 69,3% wszystkich podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na tym obszarze. Drugą co do wielkości grupą są spółki (cywilne i handlowe) - w sumie 3 888 podmiotów. Jest to liczba większa o 106 spółek niż w 2010 r. oraz o 208 niż w 2009 r. W rejestrze REGON figurowało 1 851 spółek cywilnych i 2 037 spółek handlowych.

Tabela 2. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w mieście Olsztyn w latach 2009- 2011

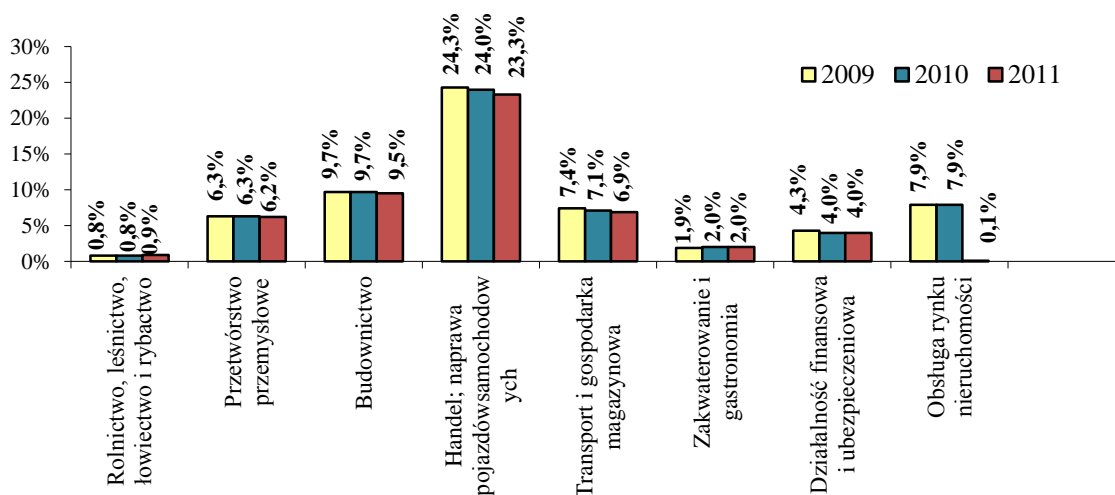
Wyszczególnienie	Ogółem	Z OGÓLEM					
		Spółki handlowe		Spółki cywilne	Spółdzielnie	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		razem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego				
2009	21218	1828	243	1852	88	730	14883
2010	21985	1941	243	1841	87	773	15474
2011	21718	2037	248	1851	89	805	15051

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W rejestrze REGON w 2011 r. wpisanych zostało 805 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 89 spółdzielni. W porównaniu do 2009, jak i 2010 roku ich liczba zwiększyła się odpowiednio o 75 i 32. Ponadto w tym okresie do rejestru wpisanych było 15 051 osób prowadzących działalność gospodarczą (o 423 osoby mniej niż w 2010 r. i 168 osób mniej niż w 2009 r.)

W 2011 r. według sekcji PKD, zdecydowaną większość w mieście Olsztyn stanowiły podmioty z sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (5070 podmiotów, tj. 23,3% ogólnej liczby zarejestrowanych firm. Dalsze miejsca zajmują podmioty zajmujące się działalnością w sekcjach: budownictwo (2064 tj. 9,5%), transport i gospodarka magazynowa (1504, tj. 6,9%), przetwórstwo przemysłowe (1 353, tj. 6,2%).

Wykres 3. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w mieście Olsztyn w latach 2009 – 2011 według wybranych sekcji PKD

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

1.3. Poziom i struktura bezrobocia wśród osób do 25 roku życia

Na koniec 2011 roku liczba bezrobotnych, do 25 roku życia zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Olsztynie wynosiła 890. W porównaniu do grudnia 2009 roku zmniejszyła się o 215 osób (o 19,4%). Natomiast spadek odnotowany w okresie grudzień 2010 – grudzień 2011, ukształtował się na poziomie 20 osób (2,2%). W przypadku procentowego udziału liczby tej kategorii w ogólnej liczbie bezrobotnych w Olsztynie obserwujemy utrzymującą się tendencję spadkową z 18,0% w 2009 roku do 14,2% na koniec 2011.

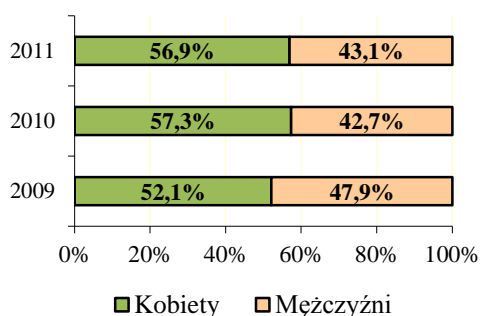
Tabela 3. Osoby do 25 roku życia w ogólnej populacji bezrobotnych w mieście Olsztyn w latach 2009–2011

Rok	Bezrobotni ogółem	Bezrobotni do 25 roku życia	Udział procentowy (3:2)
1.	2.	3.	4.
2009	6 126	1 105	18,0
2010	5 863	910	15,5
2011	6 240	890	14,2
Zmiana 2011 do 2009 w liczbach	114	- 215	x
Zmiana 2011 do 2009 w %	1,9	-19,4	x
Zmiana 2011 do 2010 w liczbach	377	-20	x
Zmiana 2011 do 2010 w %	6,3	-2,2	x

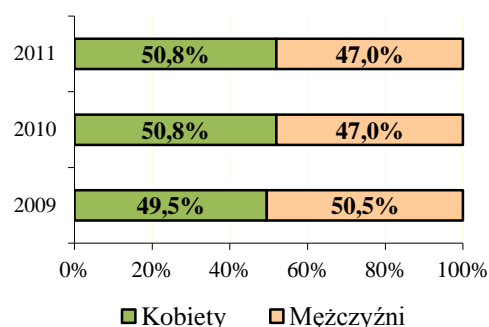
Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

Jedną z cech struktury socjodemograficznej bezrobotnych do 25 roku życia w Olsztynie, jest przewaga kobiet, które stanowią w niej 56,9% (tj. 507 osób). Jest to sytuacja odzwierciedlająca strukturę bezrobocia ogółem na tym obszarze, charakteryzującą się przewagą kobiet, których odsetek na koniec 2011 roku ukształtował się na poziomie 50,8%.

Wykres 4. Bezrobotni do 25 roku życia według płci (31 grudnia 2011)

Wykres 5. Bezrobotni ogółem według płci (31 grudnia 2011)

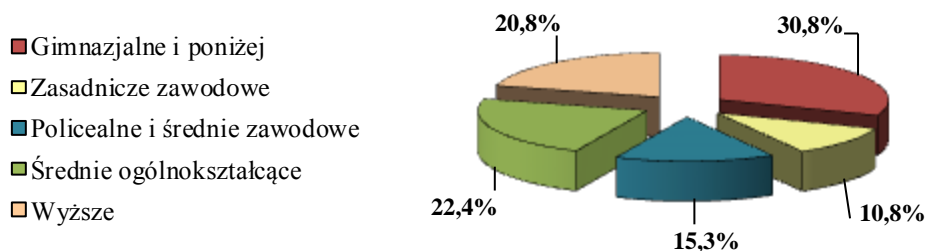

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

Odsetek kobiet wśród analizowanej kategorii bezrobotnych kształtował się w omawianym okresie na różnym poziomie. W 2009 roku wynosił 52,1%, w 2010 – 57,3%. Na koniec 2011 roku jego wartość była o 4,8 pkt proc. wyższa niż w 2009 roku.

Problemem bezrobotnych do 25 roku życia jest nieadekwatny do potrzeb rynku pracy poziom wykształcenia. Największa ich część (30,8%) legitymuje się wykształceniem gimnazjalnym i niższym; 22,4% posiada wykształcenie średnie ogólnokształcące. Ponad 20% osób w tym wieku dysponuje wykształceniem wyższym, a 15,3% policealnym i średnim zawodowym. Blisko 11% młodych bezrobotnych to absolwenci zasadniczych szkół zawodowych.

Wykres 6. Bezrobotni do 25 roku życia w mieście Olsztyn według wykształcenia (31 grudnia 2011)

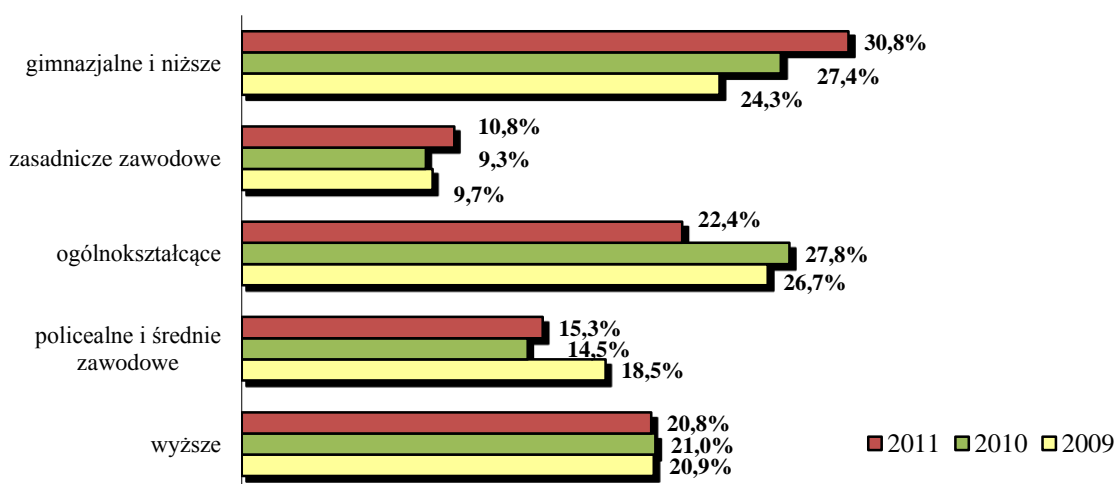
Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

W analizowanym okresie, tzn. w latach 2009-2011 maleje odsetek osób posiadających wykształcenie średnie ogólnokształcące. Biorąc pod uwagę stan z końca grudnia 2011 roku, ich udział procentowy zmniejszył się w porównaniu do 2009 roku o 4,3 pkt proc., natomiast w stosunku do 2010 roku spadł o 5,4 pkt proc. Maleje także udział procentowy młodzieży z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym w ogólnej liczbie bezrobotnych do 25 roku życia z 18,5% w 2009 roku do 14,5% w 2010 i 15,3% w 2011 roku.

Odwrotna tendencja występuje w przypadku:

- osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym – w porównaniu do 2009 roku nastąpił wzrost o 6,5 pkt proc., natomiast do 2010 roku – o 3,4 pkt proc.;
- osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym – w porównaniu do 2009 roku nastąpił wzrost o 1,1 pkt proc., natomiast do 2010 roku – o 1,5 pkt proc.

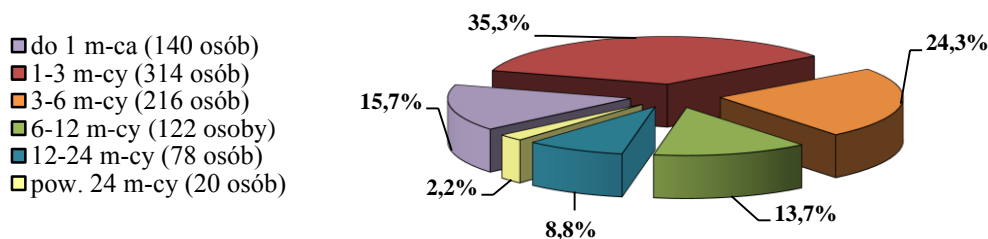
Wykres 7. Bezrobotni do 25 roku życia w mieście Olsztyn według wykształcenia (2009-2011)

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

Bezrobotni, pozostający bez zatrudnienia od 1 do 3 miesięcy stanowią w Olsztynie, 35,3% wszystkich, bezrobotnych do 25 roku życia. Dłużej niż 2 lata, w rejestrach pozostaje obecnie 2,2% osób w tej kategorii wiekowej.

Wykres 8. Bezrobotni do 25 roku życia w mieście Olsztyn według czasu pozostawania bez pracy (31 grudnia 2011)

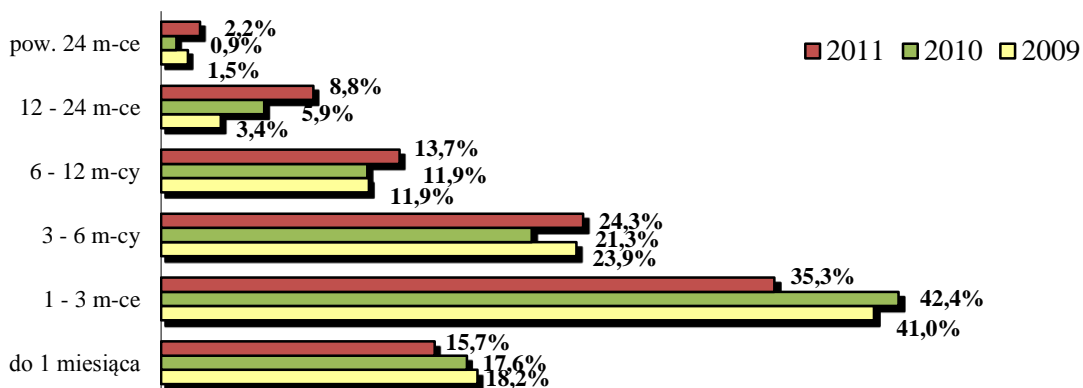

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

W latach 2009-2011 zaobserwować można największy wzrost udziału procentowego w ogólnej liczbie bezrobotnych, osób które pozostają bez zatrudnienia przez okres od 12 do 24 miesięcy – o 5,4 pkt proc. w porównaniu do 2009 roku i o 2,9 pkt proc. do 2010 roku.

Największy spadek na przestrzeni trzech lat odnotowano w grupie osób, które w rejestrach urzędu pracy pozostawały od 1 do 3 miesięcy – o 5,7 pkt proc. w porównaniu do roku 2009 i o 7,1 pkt proc. do roku 2010.

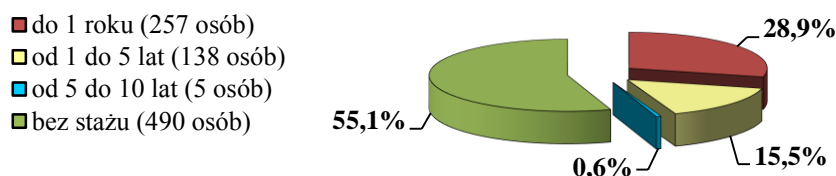
Wykres 9. Bezrobotni do 25 roku życia w mieście Olsztyn według czasu pozostawania bez pracy (2009-2011)

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

Wśród bezrobotnych do 25 roku życia dominują osoby nie posiadające żadnego doświadczenia zawodowego – 55,1%. Osoby ze stażem pracy do 1 roku stanowiły w grudniu 2011 roku 28,9% wszystkich bezrobotnych w tym przedziale wiekowym. Znaczna część to również osoby, które pracowały od 1 do 5 lat – 15,5%.

Wykres 10. Bezrobotni do 25 roku życia w mieście Olsztyn według stażu pracy (31 grudnia 2011)

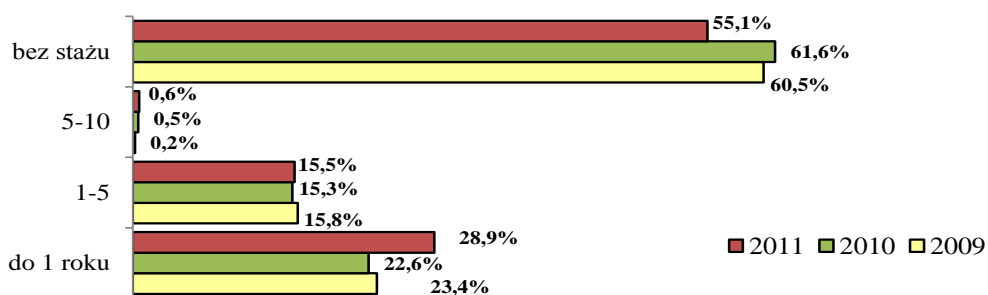

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

W trzyletnim okresie analizy miał miejsce wzrost odsetka osób ze stażem pracy do 1 roku. W porównaniu do 2009 roku wzrósł on o 5,5 pkt proc., natomiast do 2010 roku – o 6,3 pkt proc.

Tendencja spadkowa w latach 2009-2011 występuje w przypadku odsetka osób, które nigdy nie pracowały – w porównaniu do 2009 roku o 5,4 pkt proc., natomiast w stosunku do 2010 roku – o 6,5 pkt proc.; a także w przypadku udziału procentowego osób, które były zatrudnione od 5 do 10 lat – o 0,4 pkt proc. w stosunku do roku 2010 i 0,1 pkt proc. w odniesieniu do roku 2010.

Wykres 11. Bezrobotni do 25 roku życia w mieście Olsztyn według stażu pracy (2009-2011)

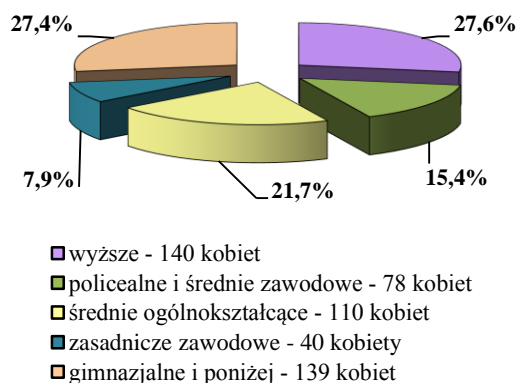

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

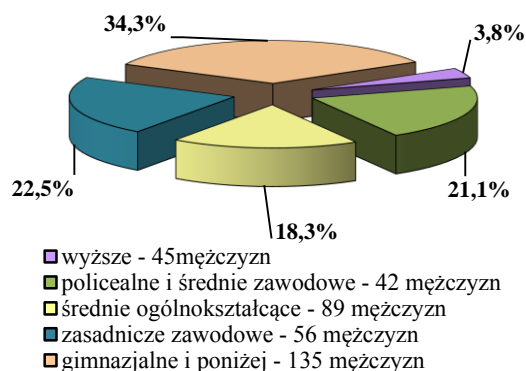

Struktura socjodemograficzna przedstawia się nieco inaczej w przypadku kobiet i mężczyzn. Różnice widoczne są przede wszystkim w kontekście wykształcenia osób bezrobotnych do 25 roku życia. Najwięcej kobiet legitymuje się wykształceniem wyższym (140, tj. 27,6%); gimnazjalnym i poniżej (139, tj. 27,4%) oraz średnim ogólnokształcącym (110, tj. 21,7%). W przypadku mężczyzn dominują osoby, które zakończyły naukę na poziomie co najwyżej gimnazjum (135, tj. 34,3%), a duża część bezrobotnych mężczyzn do 25 roku życia (56, tj. 22,5%) legitymuje się świadectwem zasadniczej szkoły zawodowej. Mężczyźni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym stanowią 21,1% (42 osoby).

Wykres 12. Struktura wykształcenia bezrobotnych kobiet do 25 roku życia (31 grudnia 2011)

Wykres 13. Struktura wykształcenia bezrobotnych mężczyzn do 25 roku życia (31 grudnia 2011)

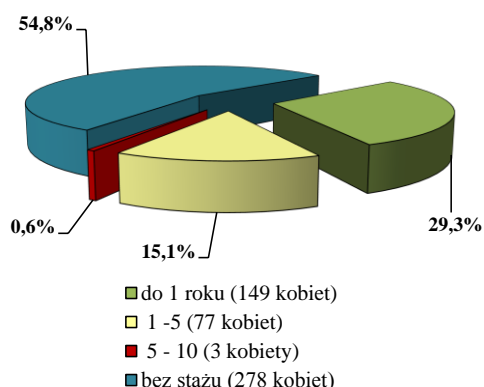

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

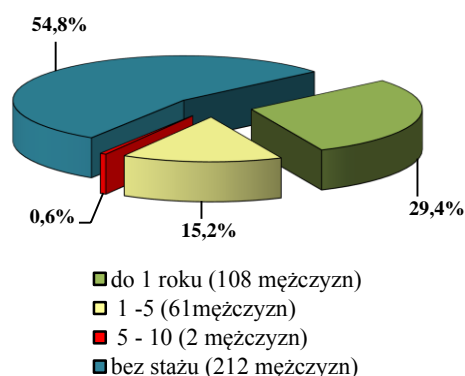
Bezrobotne kobiety w omawianej kategorii wiekowej najczęściej legitymują się stażem pracy do 1 roku, - 29,3%. Także w przypadku mężczyzn odsetek osób ze stażem w tym przedziale kształtuje się na podobnym poziomie – 29,4%. Następną, co do wielkości, stanowi grupa osób, dla której staż pracy liczony jest od 1 do 5 lat - 15,2% (wśród kobiet odsetek ten wynosi 15,1%).

Charakterystycznym jest także fakt, że zarówno 54,8% bezrobotnych kobiet jak i mężczyzn zarejestrowanych w urzędzie nie posiada żadnego doświadczenia zawodowego.

Wykres 14. Struktura bezrobotnych kobiet do 25 roku życia według stażu pracy (31 grudnia 2011)

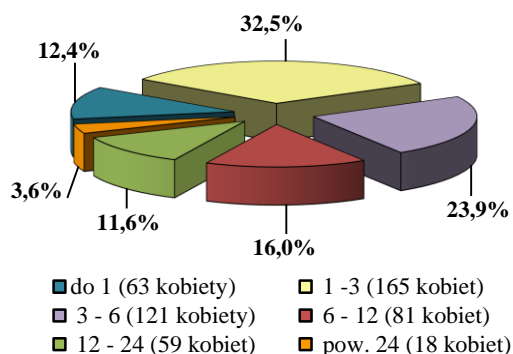
Wykres 15. Struktura bezrobotnych mężczyzn do 25 roku życia według stażu pracy (31 grudnia 2011)

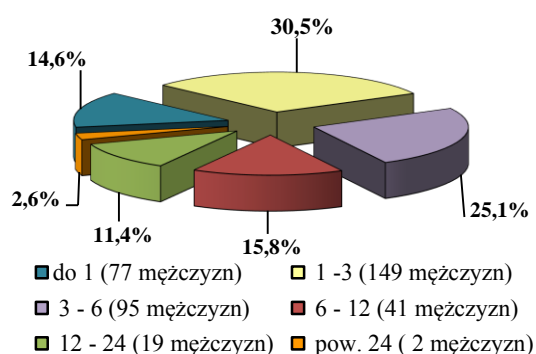
Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

Zarówno kobiety jak i mężczyźni w omawianej kategorii wiekowej, pozostają bez zatrudnienia podobny okres czasu. Bez pracy ponad dwa lata pozostaje 3,6% kobiet, przy 2,6% mężczyzn. Największy natomiast odsetek bezrobotnych w tej grupie wiekowej nie ma pracy od 1 do 3 miesięcy, odpowiednio: 32,5% kobiet oraz 30,5% mężczyzn.

Wykres 16. Struktura bezrobotnych kobiet do 25 roku życia według czasu pozostawania bez pracy (31 grudnia 2011)

Wykres 17. Struktura bezrobotnych mężczyzn do 25 roku życia według czasu pozostawania bez pracy (31 grudnia 2011)

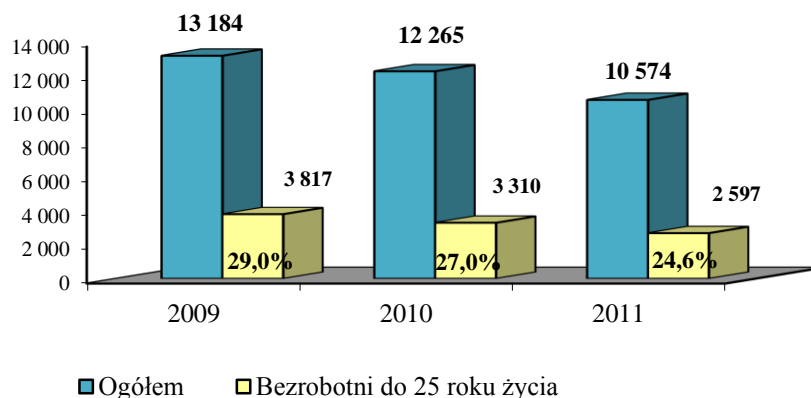

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

W 2011 roku, w Miejskim Urzędzie Pracy w Olsztynie zarejestrowanych zostało 2 597 bezrobotnych, do 25 roku życia. Odnotowany napływ jest niższy niż w latach poprzednich – o 713 osób (o 21,5%) niż w 2010 oraz o 1 220 osób (o 32,0%) niż w 2009 roku. W analizowanym okresie maleje odsetek osób do 25 roku życia w ogólnej liczbie osób rejestrujących się, jako bezrobotne. W omawianym okresie kształtuje się on na poziomie 24,6%, a więc o 2,4 pkt proc. niższym niż w 2010 roku oraz o 4,4 pkt proc. wyższym niż w 2009.

Coraz wyższy jest natomiast udział procentowy kobiet wśród osób do 25 roku życia napływających do bezrobocia. W 2011 roku stanowiły one – 51,4% napływu (1 336 kobiet), podczas gdy w 2010 roku – 52,7% (1 743), a w 2009 – 51,5% (1 996).

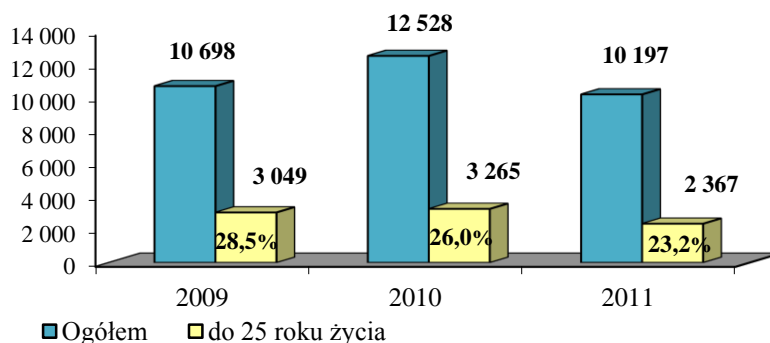
Wykres 18. Napływ bezrobotnych do 25 roku życia w Olsztynie w latach 2009-2011

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

W 2011 roku z ewidencji Miejskiego Urzędu Pracy w Olsztynie wyrejestrowano 2 367 bezrobotnych do 25 roku życia – o 898 osoby (o 27,5%) mniej niż w 2010 oraz o 682 osoby (o 22,3%) mniej niż w 2009 roku. W okresie 2009-2011 systematycznie maleje odsetek osób, przed 25 rokiem życia w ogólnej liczbie wyrejestrowywanych z ewidencji urzędu pracy. Podczas gdy w 2009 roku wynosił 28,5%, w 2010 – 26,0%, a w 2011 ukształtował się na poziomie 23,2%.

Wykres 19. Odpływ z bezrobocia osób do 25 roku życia w mieście Olsztyn w latach 2009-2011

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

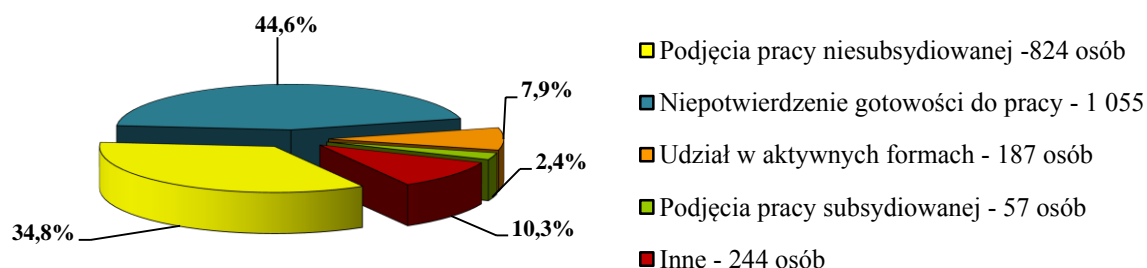
Najwięcej osób do 25 roku życia wyrejestrowywanych zostało w wyniku podjęcia zatrudnienia. W 2011 roku z tego powodu z bezrobocia wyłączono 881 osób, a więc o 13 osób (o 1,5%) mniej niż w 2010 roku, jednak o 152 osób (o 20,8%) więcej niż w 2009 roku. Subsydiowane zatrudnienie w podjęło 57 osób o 48 osób (o 45,7%) mniej niż w 2010 r.

W ramach pracy subsydiowanej najwięcej osób rozpoczęło prace interwencyjne – 11, co stanowiło 19,2% ogółu osób zatrudnionych na dofinansowywanych miejscach pracy w Olsztynie; natomiast żadna z osób nie rozpoczęła robót publicznych. Na uwagę zasługuje również fakt, iż w 2011 roku 12 osób do 25 roku życia rozpoczęło działalność gospodarczą ze środków otrzymanych w ramach dotacji z Miejskiego Urzędu Pracy w Olsztynie. Jest to liczba mniejsza niż w 2009 i 2010 roku, w których wynosiła odpowiednio 18 i 17 osób, jednak trzeba pamiętać o zmniejszonych środkach Funduszu Pracy, które spowodowały zmniejszenie liczby przyznawanych dotacji nie tylko w grupie osób do 25 roku życia, ale również w innych kategoriach wiekowych.

W analizowanym okresie systematycznie rośnie natomiast liczba podjęć pracy na otwartym rynku. Pracę niesubsydiowaną środkami Funduszu Pracy podjęły w 2011 roku 824 osoby, czyli o 61 osób (o 7,9%) więcej niż w 2010 roku oraz o 222 osoby (o 33,6%) więcej niż w 2009.

Duży odsetek osób do 25 roku życia wyrejestrowywany był w wyniku niepotwierdzenia gotowości do pracy. W 2011 roku, z tego powodu wyrejestrowano 1 055 osób, co stanowiło 44,6% odpływu, w 2010 – 1 263 osób (38,6%), natomiast w 2009 – 1 210 osób (39,6%). W formach aktywizacji zawodowej, takich jak szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe dorosłych i prace społecznie użyteczne w 2011 roku uczestniczyło 187 osób. Najwięcej, 140 osób rozpoczęło staże u pracodawcy, 32 osób – szkolenia, natomiast 11 - prace społecznie użyteczne.

Wykres 20. Przyczyny wyłączeń z ewidencji bezrobotnych w 2011 roku

Źródło: opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

1.4. Instytucje wspierające młodzież

W Rejestrze Instytucji Szkoleniowych prowadzonym przez Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, najwięcej instytucji zarejestrowanych w województwie prowadzi swoją działalność w Olsztynie (155 firm wpisanych do RIS na koniec 2011 r). Do najczęściej realizowanych przez nie szkoleń należą szkolenia w obszarach: rozwój osobowościowy i kariery zawodowej, języki obce, informatyka i wykorzystanie komputerów sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami i rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna

Zainteresowanym swoje usługi świadczy pięć Akademickich Biur Karier. W ramach Warmińsko-Mazurskiej Wojewódzkiej Komendy OHP działają następujące jednostki organizacyjne: Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży, Młodzieżowe Biuro Pracy, Kluby Pracy, Mobilne Centrum Informacji zawodowej oraz Hufce Pracy.

Działania z zakresu pomocy społecznej w Olsztynie realizowały¹: ROPS, MOPS, 10 domów pomocy społecznej, 17 placówek opiekuńczo-wychowawczych, 6 ośrodków wsparcia; 2 ośrodki interwencji kryzysowej, punkt poradnictwa specjalistycznego, CIS oraz 2 KIS-y i ZAZ.

Wg stanu na 30 IX 2011 roku² w mieście Olsztynie działało osiem zasadniczych szkół zawodowych (siedem dla dzieci i młodzieży, jedna dla dorosłych). W roku 2011 w ostatniej klasie uczyło się w nich 377 uczniów. W poprzednim roku szkołę ukończyło 303 absolwentów.

Na terenie miasta Olsztyna funkcjonowało również piętnaście techników, w tym pięć techników uzupełniających dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (jedno dla dzieci i młodzieży, pozostałe dla dorosłych), które kształciły w ostatniej klasie 67 uczniów wyedukowały w roku poprzednim 64 absolwentów. W pozostałych technikach (jedno dla dorosłych, pozostałe dla dzieci i młodzieży) do ostatniej klasy uczęszczało 753 uczniów, a szkołę ukończyło 794 absolwentów.

W mieście Olsztynie działały także czterdzieści dwie szkoły policealne (cztery dla dzieci i młodzieży, pozostałe dla dorosłych), które w omawianym okresie kształciły 2 033 uczniów wyedukowały w roku poprzednim 1 701 absolwentów.

W mieście Olsztynie w roku 2011 działały cztery licea profilowane (trzy dla dzieci i młodzieży oraz jedno dla dorosłych), do których uczęszczało w ostatniej klasie 9 uczniów, a 46 absolwentów zostało wyedukowanych w roku poprzednim.

Na terenie miasta funkcjonowała także jedna policealna szkoła artystyczna (dla młodzieży i dorosłych), która kształciła w omawianym okresie 10 uczniów, a także w roku poprzednim wyedukowała 10 absolwentów oraz jedno czteroletnie liceum plastyczne, do którego uczęszczało w 2011 roku 44 uczniów, a 38 – w roku poprzednim – zostało jego absolwentami.

Spośród w/w szkół trzydzieści siedem z nich było placówkami niepublicznymi o uprawnieniach szkoły publicznej, pięć posiadało status placówek niepublicznych bez uprawnień szkoły publicznej, pozostałe to szkoły publiczne. Najwięcej uczniów – w przeliczeniu na ilość szkół – kształciły zasadnicze szkoły zawodowe, technika, szkoły policealne oraz policealna szkoła plastyczna. Edukacja obejmowała przede wszystkim takie zawody jak: kucharz małej gastronomii; opiekun medyczny; pracownik pomocniczy obsługi hotelowej; optyk-mechanik; cukiernik oraz technik usług fryzjerskich; technik informatyk; technik ekonomista, a także plastyk.

Olsztyn to miasto, gdzie funkcjonowała jedna uczelnia państwowa i jest nią- Uniwersytet Warmińsko – Mazurski w Olsztynie. Swoją działalność prowadziło także pięć niepublicznych uczelni wyższych tj. Olsztyńska Szkoła Wyższa im. Józefa Rusieckiego, Olsztyńska Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania im. Tadeusza Kotarbińskiego, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie, Gdańska Wyższa Szkoła Administracji Wydział Zamiejscowy w Olsztynie, a także Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP w Warszawie – Wydział Nauk Humanistyczno-Społecznych w Olsztynie.

---

¹ Na podstawie danych przekazanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie

² Na podstawie danych przekazanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej z Centrum Informatycznego Edukacji.

2. Prezentacja wyników badań

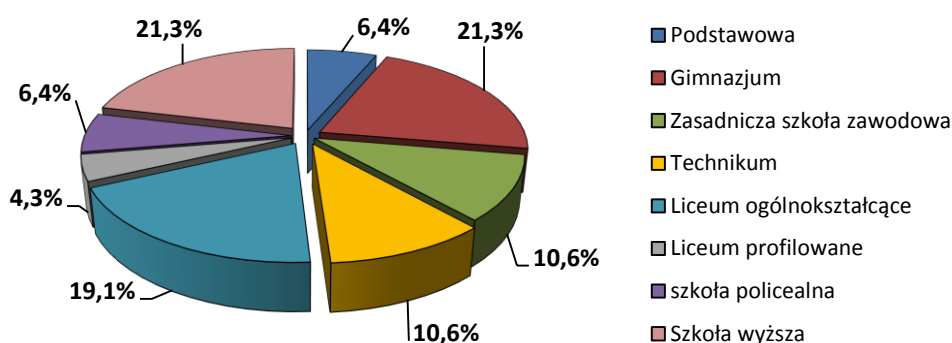
2.1. Charakterystyka respondentów

W mieście Olsztynie badania przeprowadzono wśród 47 bezrobotnych (26 kobiet i 21 mężczyzn) zarejestrowanych w MUP w Olsztynie, mieszczących się w kategorii wiekowej 18-25 lat oraz 69 lokalnych przedsiębiorców.

Ankietowani w przedziale wiekowym 22-25 lat stanowili 83,0% ogółu badanych. Pozostałe 17,0% to osoby od 18 do 21 roku życia. Zdecydowana większość badanych nie posiadała potomstwa - 63,8% respondentów.

Biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy, najlicniejszą grupę stanowili bezrobotni powyżej 24 miesięcy - 27,7%. Ponad 19% ankietowanych było bezrobotnymi w okresie 12-24 miesięcy, taki sam procent badanych stanowiły osoby bezrobotne od 6 do 12 miesięcy. Osoby krótkotrwale bezrobotne stanowiły 4,2% ogółu ankietowanych, z czego połowa była bezrobotna w okresie krótszym niż miesiąc.

Wykres 21. Wykształcenie ankietowanych (n=47)

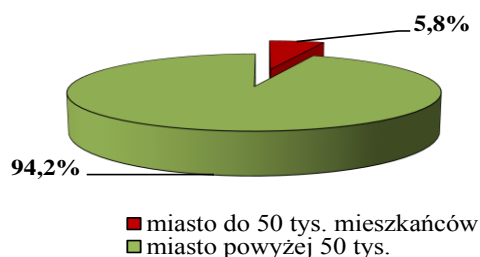

Ponad 21% ankietowanych stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym. Liczne grupy tworzą również badani, którzy ukończyli liceum ogólnokształcące (19,1%), technikum (10,6%), tyle samo zasadnicze szkoły zawodowe. Ponad 6% ankietowanych to absolwenci szkół policealnych oraz szkół podstawowych. Wśród badanych najmniej jest byłych uczniów liceów profilowanych (4,3%). Studia wyższe ukończyło 21,3% respondentów, z czego 80,0% ma za sobą studia dzienne, 60,0% magisterskie, 30,0% licencjackie, 10,0% inżynierskie. Najwięcej osób ukończyło studia o kierunku humanistycznym (30,0%). Absolwentami kierunków pedagogicznych jest 20,0% badanych z wykształceniem wyższym. Taki sam odsetek stanowią byli studenci prawa. Kierunek społeczny, ekonomię i administrację oraz inżynierię chemiczną i procesową ukończyło 10,0% ankietowanych posiadających dyplom szkoły wyższej.

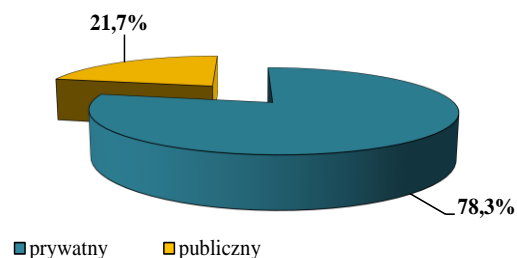
Jedno z pytań ankiety dotyczyło również poziomu wykształcenia rodziców/opiekunów respondentów. Wśród rodziców respondentów dominują osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, stanowią one 46,8% ojców oraz 31,9% matek, wykształcenie podstawowe posiada 17,0% ojców i blisko 15% matek, średnie ogólnokształcące 12,8% ojców i 14,9% matek. Szkołę policealną ukończyło 8,5% ojców i 17,0% matek. Wykształcenie wyższe ma 12,8% matek i tylko 6,4% ojców ankietowanych. Porównując poziom wykształcenia badanych bezrobotnych i ich rodziców, można zaobserwować wzrost poziomu wykształcenia młodych ludzi w stosunku do ich opiekunów. Różnice widoczne są prawie na wszystkich poziomach wykształcenia.

O udzielenie odpowiedzi na pytania ankiety, poproszono także 69 przedsiębiorców z Olsztyna. Zdecydowana większość badanych działa w sektorze prywatnym – 78,3%. Prawie wszystkie ankietowane przedsiębiorstwa prowadzą działalność w Olsztynie; a 5,8% w mieście do 50 tys. mieszkańców.

Wykres 22. Miejsce prowadzenia działalności

Wykres 23. Udział badanych przedsiębiorstw w sektorach

(n=69)

Przedsiębiorstwa objęte badaniem działają na rynku w większości od ponad 5 lat (82,4% ankietowanych), 13,2% firm prowadzi działalność od 2 do 5 lat. Firmy funkcjonujące krócej niż rok stanowią 4,4% respondentów. Objęte badaniem firmy zatrudniają łącznie 10850 pracowników, w tym 353 osoby do 25 roku życia, co stanowi zaledwie 3,3% zatrudnianych. Działalność usługową prowadzi 79,7% ankietowanych przedsiębiorstw, 23,2% zajmuje się handlem, a 7,2% produkcją (ankietowani mieli możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi). Kierując się branżami określonymi przez Polską Klasyfikację Działalności najczęściej przedsiębiorców działa w sekcjach: „pozostała działalność usługowa” (30,4%), handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych (15,9%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (11,6%), transport i gospodarka magazynowa (7,2%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (5,8%). Po 4,3% działa w branżach: budownictwo, administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją. W przypadku 2,9% respondentów jest to działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi oraz informacja i komunikacja, a także edukacja.

Ponad połowa to przedsiębiorstwa o zasięgu lokalnym (50,7% ankietowanych), 23,2% zasięgiem działania obejmuje teren województwa; 18,8% - kraju. Ponad 7,0% przedsiębiorców współpracuje z firmami zagranicznymi.

Objęte badaniem przedsiębiorstwa zatrudniały łącznie 10 850 osób, w tym 353 osoby młode do 25 roku życia, co stanowi 3,3% ogólnej liczby pracowników. Najwięcej ankietowanych to mikrofirmy, zatrudniające do 9 osób, stanowią one 65,2% ogółu. Ponad 17,0% to firmy duże, zatrudniające więcej niż 250 osób. Firmy średnie (50-249 pracowników) stanowiły 10,0% respondentów. Od 10 osób do 49 zatrudnionych było w 7,2% badanych firm.

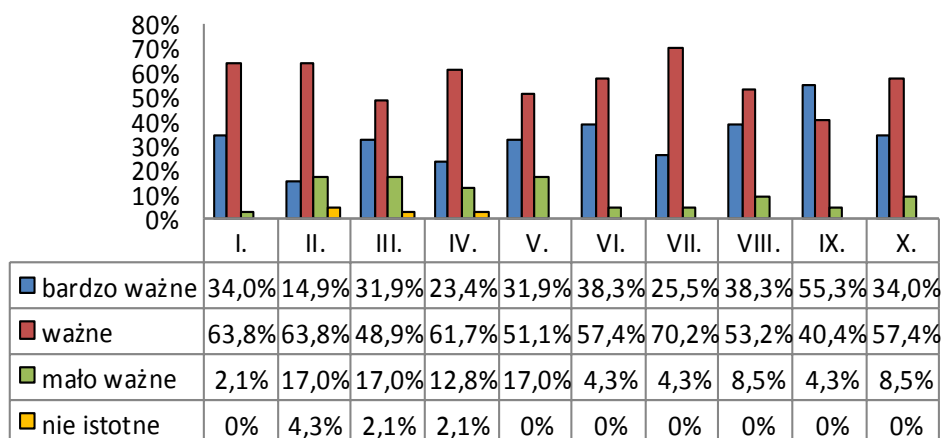
W ciągu ostatnich 12 miesięcy w 42,0% objętych badaniem przedsiębiorstwach nie odnotowano jakichkolwiek ruchów kadrowych (w 62,2% mikro firm i 14,3% firm średnich). Odejścia i zatrudnienia w ciągu ostatniego roku były w 43,5% badanych przedsiębiorstwach, przeprowadzono je we wszystkich dużych firmach, w 85,7% średnich, 60,0% małych i 20,0% mikro firm. W 7,2% firmach następowały tylko odejścia pracowników (w 11,1% firm mikro). Taki sam odsetek badanych przedsiębiorców wyłącznie zatrudniał nowe osoby (w 6,7% mikro i 40,0% małych firm).

Pracodawców zapytano również o planowane w ciągu następnych 12 miesięcy zmiany w zatrudnieniu. Blisko 45% badanych przedsiębiorstw nie planuje żadnych zmian. Zatrudnienie nie zmieni się w 60,0% małych, 58,3% dużych, 42,2% mikro i 28,6% średnich firm. Spadek zatrudnienia planuje łącznie 13,0% badanych firm (57,1% średnich, 16,7% dużych, 6,7% mikro i żadna mała firma). Wzrost liczby pracowników przewidywana jest przez 10,1% firm (20,0% małych i 13,3% mikro). Natomiast 31,9% przedsiębiorców zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”.

2.2. Wiedza na temat rynku pracy i otoczenia

W badaniu zapytano zarówno osoby bezrobotne jak i przedsiębiorców o to, co ich zdaniem jest istotne dla pracodawców u pracownika – wiedza, umiejętności czy kompetencje, celem skonfrontowania opinii na ten temat. Respondenci udzielając odpowiedzi mieli za zadanie usystematyzować „cechy” według ważności. W analizie dokonano, grupowania odpowiedzi jako: *znaczące* (bardzo ważne i ważne) i *nieznaczące* (mało ważne i nie istotne).

Wykres 24. Profil pożądanego pracownika według respondentów (n=47)

LEGENDA:

- I. Wiedza związana z uzyskanym wykształceniem
- II. Znajomość języków obcych
- III. Umiejętność wyszukiwania i analizowania informacji oraz wyciągania wniosków
- IV. Obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
- V. Przedsiębiorczość i przejawianie inicjatywy

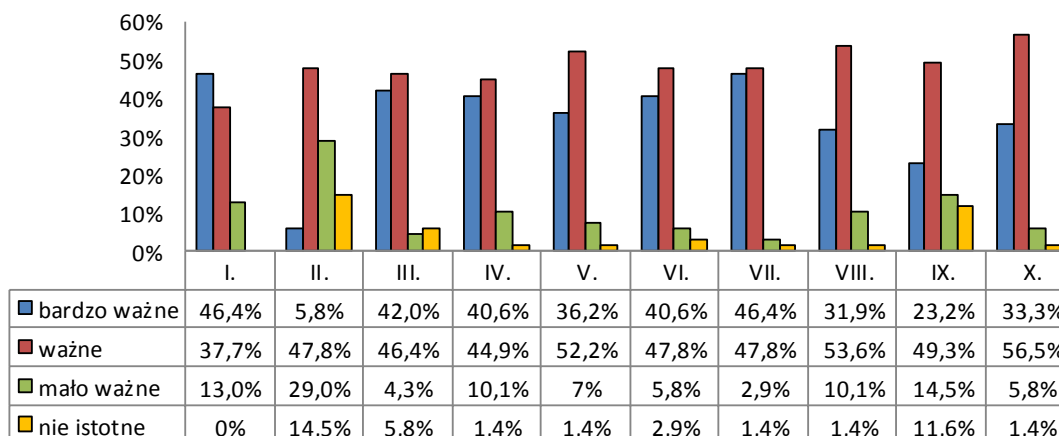
- VI. Kreatywność (wymyślanie nowych rozwiązań)
- VII. Łatwe nawiązywanie kontaktów z innymi ludźmi
- VIII. Odporność na stres
- IX. Dyspozycyjność
- X. Otwartość na nowe wyzwania stawiane przez pracodawcę

Najwięcej badanych tj. 97,9% uważa, że dla pracodawcy ma znaczenie *wiedza związana z uzyskanym wykształceniem* (34,0% bardzo ważne, 63,8% ważne). Blisko 96% ankietowanych zaznaczyło *dyspozycyjność* (55,3% bardzo ważne, 40,4% ważne), tyle samo *kreatywność, wymyślanie nowych rozwiązań* (38,3% bardzo ważne, 57,4% ważne) oraz *łatwe nawiązywanie kontaktów z innymi ludźmi* (25,5% bardzo ważne, 70,2% ważne). Według ponad 91,0% respondentów ważne są też takie cechy jak: *odporność na stres* (38,3% bardzo ważne, 53,2% ważne) oraz *otwartość na nowe wyzwania stawiane przez pracodawcę* (34,0% bardzo ważne, 57,4% ważne).

Mniej ważne dla pracodawców zdaniem bezrobotnych są takie cechy jak: *znajomość języków obcych* (21,3% bezrobotnych, w tym 17,0% mało ważne, 4,3% nie istotne), *umiejętność wyszukiwania i analizowania informacji oraz wyciągania wniosków* (19,1% bezrobotnych, w tym 17,0% mało ważne i 2,1% nie istotne), *przedsiębiorczość i przejawianie inicjatywy* (17,0% mało ważne) oraz *obsługa komputera i wykorzystanie Internetu* (14,9% - 12,8% mało ważne, 2,1% nie istotne).

Aby skonfrontować opinie bezrobotnych z punktem widzenia pracodawców, podobne pytanie zadano pracodawcom, dwóch z nich nie odpowiedziało na to pytanie.

Wykres 25. Cechy istotne u pracownika według pracodawców (n=69)

LEGENDA:

- I. Wiedza związana z uzyskanym wykształceniem
- II. Znajomość języków obcych
- III. Umiejętność wyszukiwania i analizowania informacji oraz wyciągania wniosków
- IV. Obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
- V. Przedsiębiorczość i przejawianie inicjatywy

- VI. Kreatywność (wymyślanie nowych rozwiązań)
- VII. Łatwe nawiązywanie kontaktów z innymi ludźmi
- VIII. Odporność na stres
- IX. Dyspozycyjność
- X. Otwartość na nowe wyzwania stawiane przez pracodawcę

Ankietowani przedsiębiorcy za najważniejsze cechy u pracownika uznają: *łatwe nawiązywanie kontaktów z innymi ludźmi* (94,2% badanych, w tym 46,4% bardzo ważne, 47,8% ważne), *otwartość na nowe wyzwania stawiane przez pracodawcę* (89,8% - 33,3% bardzo ważne, 56,5% ważne), *umiejętność wyszukiwania i analizowania informacji oraz wyciągania wniosków* (88,4%-42,0% bardzo ważne, 46,4% ważne), *kreatywność* (88,4%- 40,6% bardzo ważne i 47,8% ważne) oraz *przedsiębiorczość i przejawianie inicjatywy* (88,4%- 36,2% bardzo ważne, 52,2% ważne).

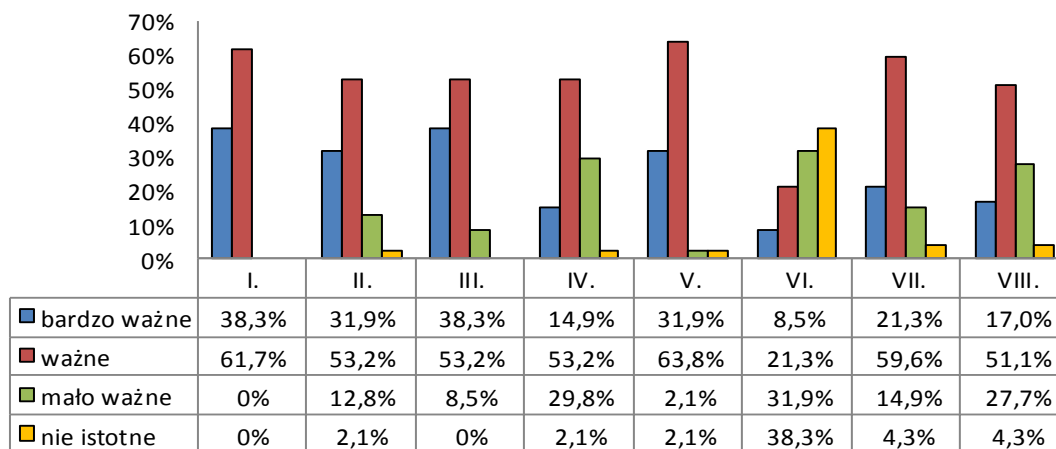
Analizując istotność „cech” wskazanych przez pracodawców, pod kątem ich małej wagi, na pierwszym miejscu znalazła się *znajomość języków obcych*, aż dla 43,5% ankietowanych ta umiejętność nie ma większego znaczenia (29,0% uznało ją za mało ważną, 14,5% jako nie istotną). Drugą cechą niskiej ważności jest *dyspozycyjność*. Okazała się ona mało znacząca dla 26,1% badanych (mało ważna dla 14,5% i nie istotna dla 11,6% przedsiębiorców. Mało ważna jest w opinii 13,0% badanych *wiedza związana z uzyskanym wykształceniem*.

Podsumowując, zarówno w opinii bezrobotnych, jak i potencjalnych pracodawców istotne u młodego pracownika są: *kreatywność, wymyślanie nowych rozwiązań, łatwe nawiązywanie kontaktów z innymi ludźmi, otwartość na nowe wyzwania stawiane przez pracodawcę*. Wiedza związana z uzyskanym wykształceniem, która zajmuje wysokie miejsce na liście cech określonych przez bezrobotnych, w oczach przedsiębiorców nie ma aż takiego znaczenia.

Jednym z założeń badania, było uzyskanie wiedzy na temat tego, jakie czynniki są dla młodych ludzi najważniejsze w pracy, a następnie porównanie wyników z opiniami pracodawców.

Wykres 26. Opinia respondentów odnośnie warunków pracy (n=47)

LEGENDA:

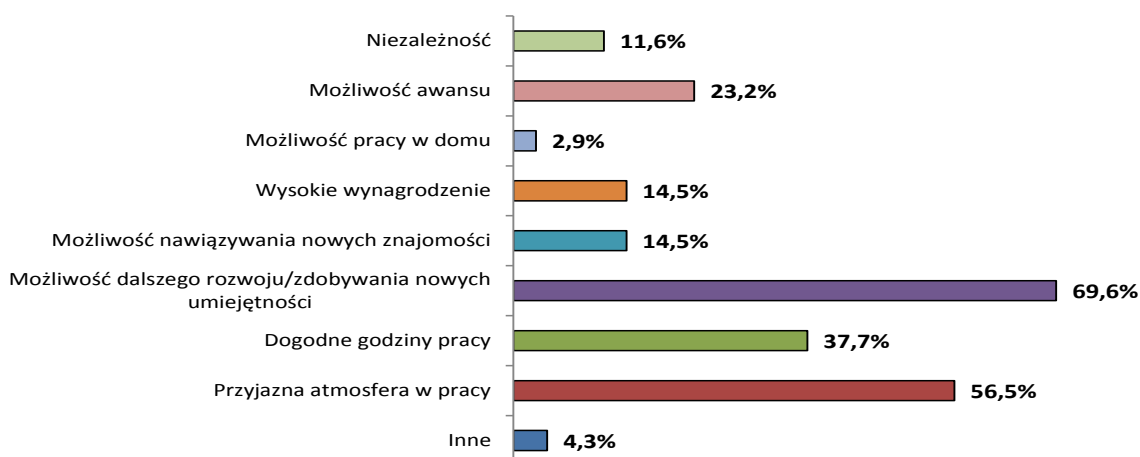
I. Przyjazna atmosfera w pracy	V. Wysokie wynagrodzenie
II. Dogodne godziny pracy	VI. Możliwość pracy w domu
III. Możliwość dalszego rozwoju/zdobywania nowych umiejętności	VII. Możliwość awansu
IV. Możliwość nawiązywania nowych znajomości	VIII. Niezależność

Wszyscy młodzi bezrobotni za najważniejsze w pracy uznali *przyjazną atmosferę* – 100% ankietowanych (bardzo ważna - 38,3%, ważna - 61,7%). Na kolejnym miejscu znalazło się *wysokie wynagrodzenie* – tak sądzi 95,7% badanych (w tym 31,9% bardzo ważne, 63,8% ważne). Dla 91,5% ankietowanych istotna jest *możliwość dalszego rozwoju i zdobywania nowych umiejętności* (w tym 38,3% bardzo ważna, 53,2% ważna). Respondenci cenią sobie również *dogodne godziny pracy* (85,1% ogółu, w tym dla 31,9% jest to bardzo ważne, dla 53,2% - ważne).

Najmniej istotna okazała się dla 70,2% bezrobotnych *możliwość pracy w domu*, 31,9% ankietowanych oceniło ją za mało ważną, 38,3% za nie istotną. Mało znaczące okazały się też takie cechy jak: *możliwość nawiązywania nowych znajomości* (31,9%, w tym 29,8% mało ważne, 2,1% nie istotne) oraz *niezależność* (32,0% - 27,7% mało ważne, 4,3% nie istotne).

Pracodawców zapytano natomiast o czynniki motywacyjne, które wskazują w ofertach pracy. Respondenci mieli możliwość wyboru trzech odpowiedzi.

Wykres 27. Czynniki motywacyjne wskazywane w ofertach pracy (n=69)

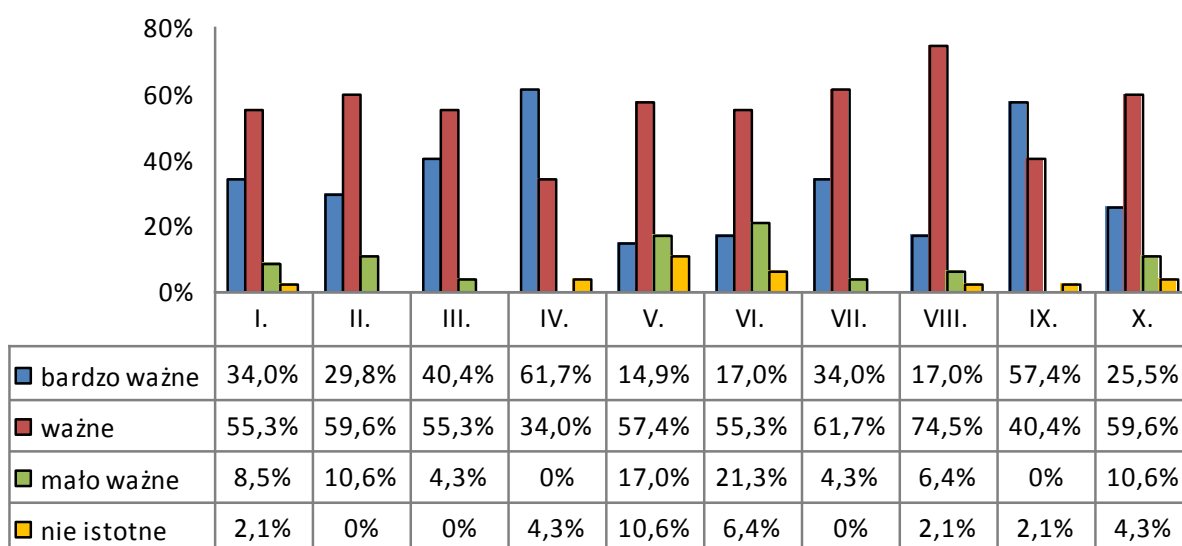
Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi

Prawie 70% ankietowanych wskazuje w ofertach pracy *możliwość dalszego rozwoju i zdobywania nowych umiejętności*, ponad połowa *przyjazną atmosferę w pracy* (56,5%), a 37,7% *dogodne godziny pracy*. Są to więc cechy, które potencjalni pracownicy uważają za najważniejsze w pracy. Wyjątek stanowi tu wysokie wynagrodzenie, które jest znaczące dla 95,7% bezrobotnych, a tylko 14,5% pracodawców wskazuje je w ofertach pracy.

Najmniej pracodawców wskazuje w ofertach pracy na takie czynniki jak: *możliwość pracy w domu* (2,9%) oraz odpowiedzi inne (4,3%), wśród których znalazły się: *chęć do pracy, wymagania ustawowe*.

W trakcie badania starano się poznać opinię respondentów i przedsiębiorców na temat procesu rekrutacji. Obu grupom zadano pytanie, *co jest ważne podczas rekrutacji kandydatów ubiegających się o pracę.*

Wykres 28. Opinia bezrobotnych na temat ważnych elementów podczas rekrutacji (n=47)

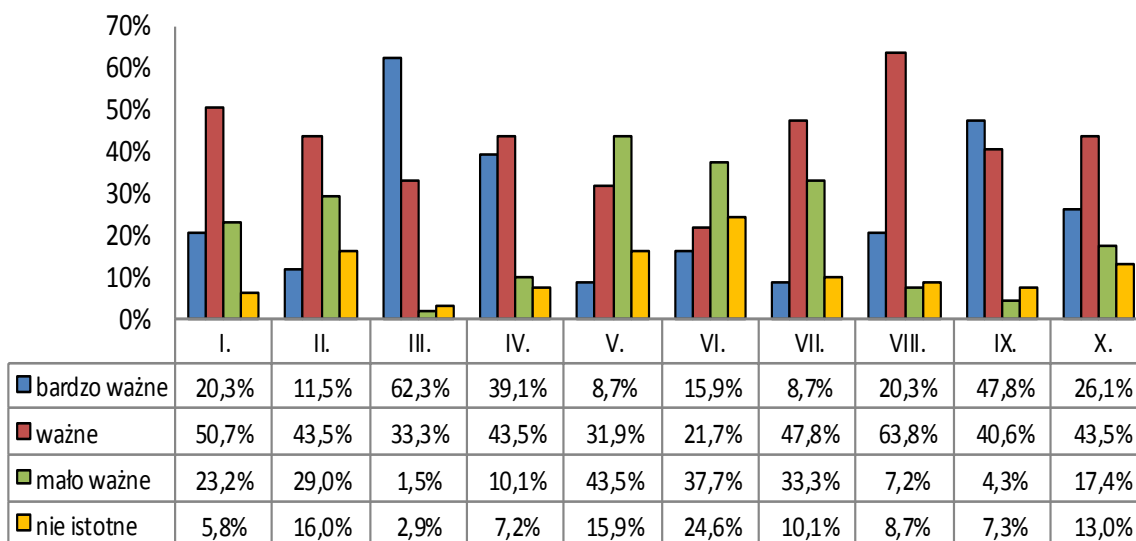
LEGENDA:

I.	Staranne przygotowanie dokumentów	VI.	Posiadanie certyfikatów, zaświadczeń
II.	Wiedza na temat firmy, do której ubiegają się o pracę	VII.	Pewność siebie
III.	Posiadanie kwalifikacji zawodowych	VIII.	Jasne i zwięzłe formułowanie myśli
IV.	Posiadanie doświadczenia zawodowego	IX.	Punktualność
V.	Posiadanie dodatkowych kwalifikacji zawodowych niezwiązanych ze stanowiskiem, na które ubiega się kandydat	X.	Prezencja

Według młodzieży biorącej udział w badaniu najważniejsze podczas rekrutacji są: *punktualność*, wskazało tak 97,9% ankietowanych, za bardzo ważną uważa ją 57,4% ankietowanych, za ważną 40,4%. Blisko 96% ankietowanych uważa za istotne takie cechy jak: *posiadanie doświadczenia zawodowego* (61,7% bardzo ważne, 34,0% ważne), *posiadanie kwalifikacji zawodowych* (40,4% bardzo ważne, 55,3% ważne) oraz *pewność siebie* (34,0% bardzo ważne, 61,7% ważne). Wysoko oceniane okazały się też takie cechy jak: *jasne i zwięzłe formułowanie myśli* (91,5% ankietowanych, w tym 17,0% bardzo ważne, 74,5% ważne), *wiedza na temat firmy, do której ubiegają się o pracę* (89,4% respondentów: 29,8% bardzo ważne, 59,6% ważne), *staranne przygotowanie dokumentów* 89,3%, 34,0% bardzo ważne i 10,6% ważne) oraz *prezencja* (85,1%: 25,5% bardzo ważne, 59,6% ważne).

Mniej istotne wg bezrobotnych są *posiadanie dodatkowych kwalifikacji zawodowych niezwiązanych ze stanowiskiem, na które ubiega się kandydat* (27,6% - 17,0% mało ważne, 10,6% nie istotne) oraz *posiadanie certyfikatów, zaświadczeń* (27,7% - 21,3% mało ważne, 6,4% nie istotne).

Wykres 29. Cechy ważne dla pracodawców podczas rekrutacji (n=69)

LEGENDA:

I.	Staranne przygotowanie dokumentów	VI.	Posiadanie certyfikatów, zaświadczeń
II.	Wiedza na temat firmy, do której ubiegają się o pracę	VII.	Pewność siebie
III.	Posiadanie kwalifikacji zawodowych	VIII.	Jasne i zwięzłe formułowanie myśli
IV.	Posiadanie doświadczenia zawodowego	IX.	Punktualność
V.	Posiadanie dodatkowych kwalifikacji zawodowych niezwiązanych ze stanowiskiem, na które ubiega się kandydat	X.	Prezencja

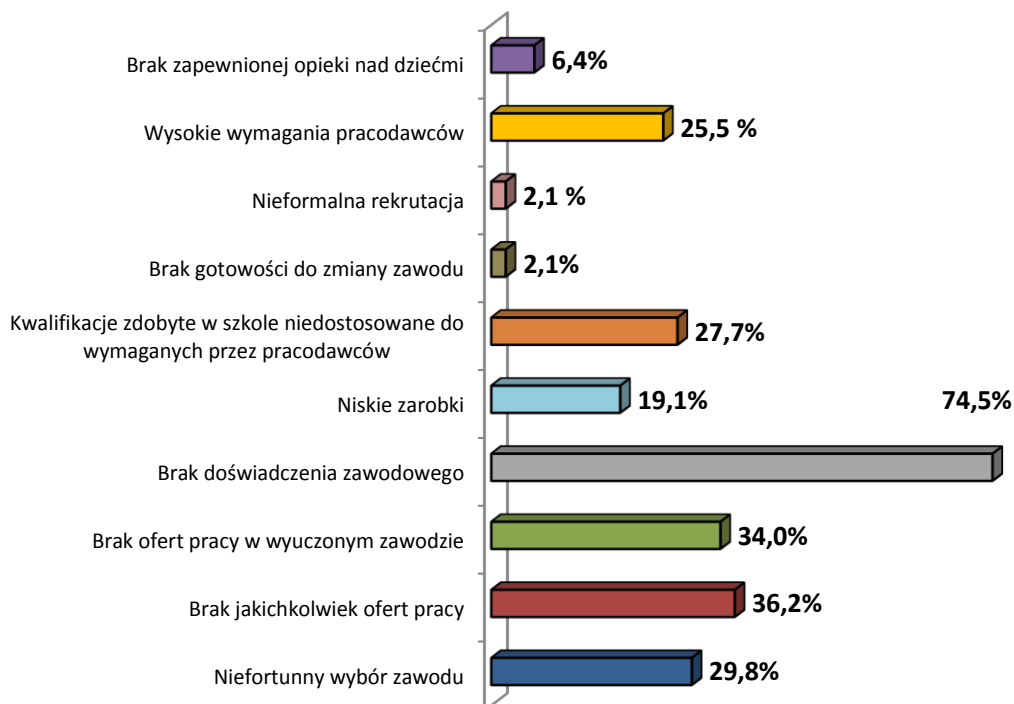
Podobne pytanie zadano pracodawcom, dla nich najważniejsze okazują się być: *posiadanie kwalifikacji zawodowych* (95,6% ankieterów - 62,3% bardzo ważne, 33,3% ważne), *punktualność* (88,4% - 47,8% bardzo ważne, 40,6% ważne) oraz *jasne i zwięzłe formułowanie myśli* (84,1% - 20,3% bardzo ważne, 63,8% ważne). Dla 82,6% respondentów znaczenie ma także *posiadanie doświadczenia zawodowego* (39,1% bardzo ważne, 43,5% ważne).

Ponad 62,0% pracodawców za mało znaczące uznała *posiadanie certyfikatów, zaświadczeń* (37,7% mało ważne, 24,6% nie istotne), blisko 60% *posiadanie dodatkowych kwalifikacji zawodowych niezwiązanych ze stanowiskiem, o które ubiega się kandydat* (43,5% mało ważne, 15,9% nie istotne). Blisko 45% za mało znaczące uznała *posiadanie wiedzy na temat firmy, do której ubiegają się o pracę* (29,0% mało ważne, 16,5% nie istotne), 43,4% pewność siebie (33,3% mało ważne, 10,1% nie istotne).

Podsumowując, według opinii bezrobotnych, dla pracodawców podczas rekrutacji ma znaczenie punktualność, posiadane kwalifikacje zawodowe i doświadczenie zawodowe oraz jasne i zwięzłe formułowanie myśli. Opinie młodych są tożsame z opinią pracodawców.

Jedno z pytań, weryfikujące wiedzę na temat rynku pracy i jego otoczenia, dotyczyło *problemów ze znalezieniem pracy przez osoby młode*. Bezrobotni mogli zaznaczyć maksymalnie trzy najważniejsze ich zdaniem odpowiedzi. Ze względu na istotę pytania starano się prześledzić, czy na udzielone odpowiedzi wpływ ma płeć respondenta i poziom wykształcenia.

Wykres 30. Powody, przez które zdaniem bezrobotnych, mają oni problemy ze znalezieniem pracy (n=47)

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

Ankietowani najczęściej wskazywali na *brak doświadczenia zawodowego* (74,5% ogółu), uważa tak 81,0% mężczyzn i 69,2% kobiet. Kolejnymi wskazywanymi przez bezrobotnych barierami były: *brak jakichkolwiek ofert pracy*, odpowiedź tę zaznaczyło 36,2% badanych (38,1% M, 34,6% K). Na *brak ofert pracy w wyuczonym zawodzie* wskazało 34,0% ankietowanych (28,6% M, 38,5% K), *niefortunny wybór zawodu* - 29,8% (23,8% M, 34,6% K). Żadna z badanych osób wśród najważniejszych barier nie wskazała *złego stanu zdrowia* ani *braku wiedzy na temat poszukiwania pracy*.

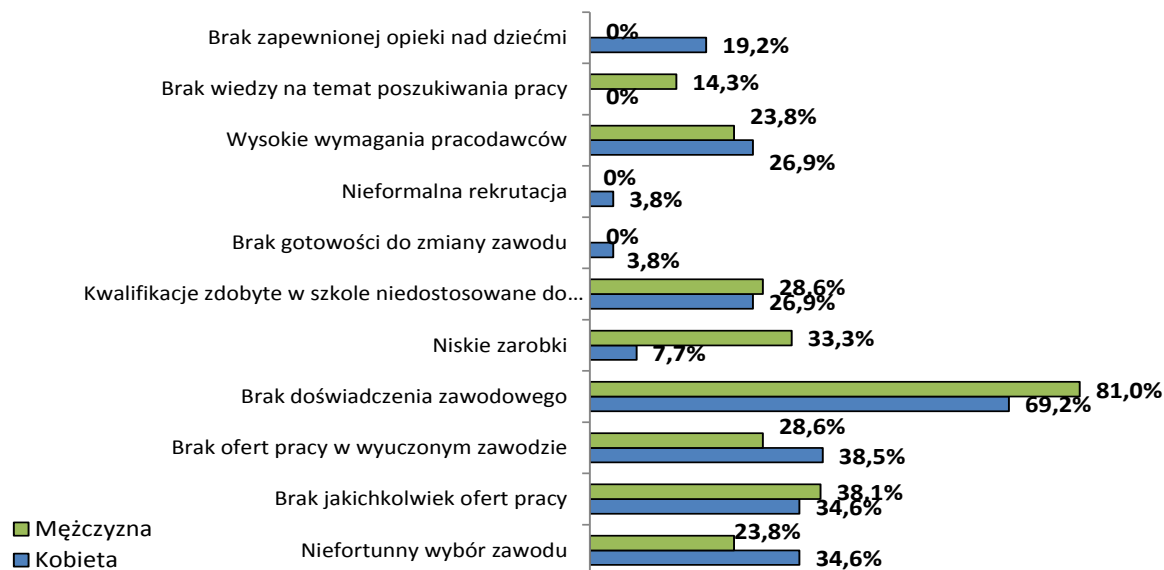
Biorąc pod uwagę wykształcenie badanych, na *brak doświadczenia zawodowego* wskazali wszyscy ankietowani, którzy ukończyli szkołę policealną oraz gimnazjum, 80,0% osób po technikum, 70,0% szkół wyższych, 66,7% szkół podstawowych, taki sam odsetek absolwentów liceum ogólnokształcącego, a także 50,0% liceum profilowanego oraz 40,0% respondentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Na *brak jakichkolwiek ofert pracy* wskazało 66,7% osób, które ukończyły szkołę podstawową, 50,0% po liceum profilowanym, po 40,0% absolwentów gimnazjum, zasadniczej szkoły zawodowej i technikum oraz po 33,3% ankietowanych, którzy ukończyli liceum ogólnokształcące i szkołę policealną.

Na *brak ofert pracy w wyuczonym zawodzie* wskazało 80,0% absolwentów technikum, 66,7% szkół policealnych, połowa respondentów z wykształceniem wyższym, 33,3% średnim ogólnokształcącym i 20,0% absolwentów gimnazjum.

Niefortunny wybór zawodu jest powodem problemów ze znalezieniem pracy zdaniem 60,0% ankietowanych z wykształceniem wyższym, również 60,0% z zasadniczym zawodowym, 33,3% średnim ogólnokształcącym, 20,0% absolwentów technikum i 10,0% gimnazjum.

Wykres 31. Powody, przez które zdaniem bezrobotnych, mają oni problemy ze znalezieniem pracy z podziałem na kobiety i mężczyzn (%) (n=47)

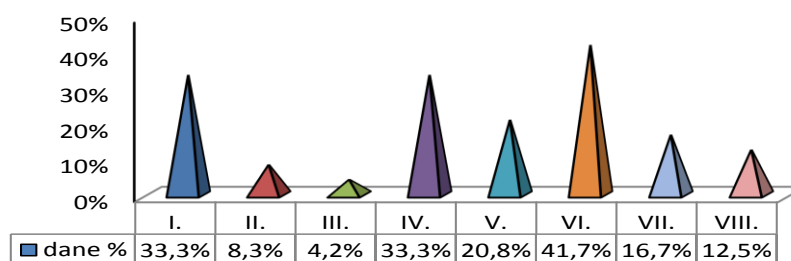
Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

Wśród barier powodujących trudności ze znalezieniem zatrudnienia tylko kobiety wskazywały na *brak zapewnionej opieki nad dziećmi* (19,2%), *brak gotowości do zmiany zawodu* oraz *nieformalną rekrutację* (3,8%). Kobiety zdecydowanie częściej niż mężczyźni wskazywały na *niefortunny wybór zawodu* (różnica między respondentami obu płci udzielającymi tej odpowiedzi wynosi 10,8 pkt proc), *brak ofert pracy w wyuczonym zawodzie* (różnica 9,9 pkt proc), oraz *wysokie wymagania pracodawców* (różnica 3,1 pkt proc).

Tylko mężczyźni wśród barier wskazywali *brak wiedzy na temat poszukiwania pracy* (14,3% mężczyzn - różnica między respondentami obu płci udzielającymi tej odpowiedzi wynosi 14,3 pkt proc), ponadto częściej niż kobiety podkreślali oni iż powodem braku pracy są: *niskie zarobki* (33,3%, różnica 25,6 pkt proc. w stosunku do kobiet) oraz *brak doświadczenia zawodowego* (81,0% mężczyzn - o 11,8 pkt proc. więcej niż kobiet).

Pytanie o najczęstsze przyczyny nie zatrudniania osób młodych do 25 roku życia skierowano do 24 pracodawców, u których nie pracowała żadna osoba w tym przedziale wiekowym.

Wykres 32. Przyczyny nie zatrudniania ludzi młodych – odpowiedzi pracodawców (n=24)

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

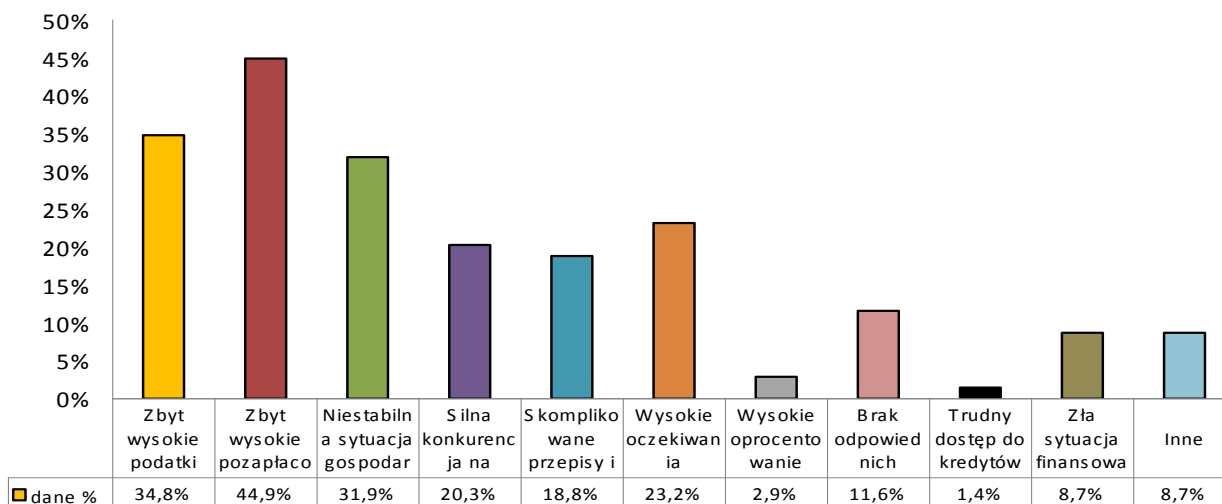
LEGENDA:

I.	Brak kandydatów w tym przedziale wiekowym	VI.	Zgłaszający się kandydaci mają/mieli wygórowane wymagania finansowe nieadekwatne do swoich kwalifikacji zawodowych, doświadczenia zawodowego
II.	Stan zdrowia kandydatów uniemożliwia zatrudnienie	VII.	Zgłaszający się młodzi kandydaci byli "słabsi" od innych kandydatów
III.	Z powodu karalności kandydatów w przeszłości	VIII.	Inne
IV.	Brak doświadczenia zawodowego kandydatów		
V.	Niska wiedza, umiejętności i kompetencje zawodowe		

Pracodawcy mieli możliwość podania trzech ich zdaniem najważniejszych powodów, wśród których znalazły się: *wygórowane wymagania finansowe zgłaszających się kandydatów, nieadekwatne do posiadanych kwalifikacji i doświadczenia zawodowego*, odpowiedź tę zaznaczyło 41,7% ankietowanych (9 mikro i 1 średnia firma). Po 33,3% respondentów wskazało na *brak kandydatów w tym przedziale wiekowym* (7 mikro i 1 średnia) oraz *brak doświadczenia zawodowego kandydatów* (7 mikro, 1 średnia).

Przedsiębiorców zapytano również o *czynniki ograniczające wzrost zatrudnienia w ich firmie*. Mieli oni zaznaczyć 3 najważniejsze ich zdaniem determinanty.

Wykres 33. Czynniki ograniczające wzrost zatrudnienia w firmie (n= 69)

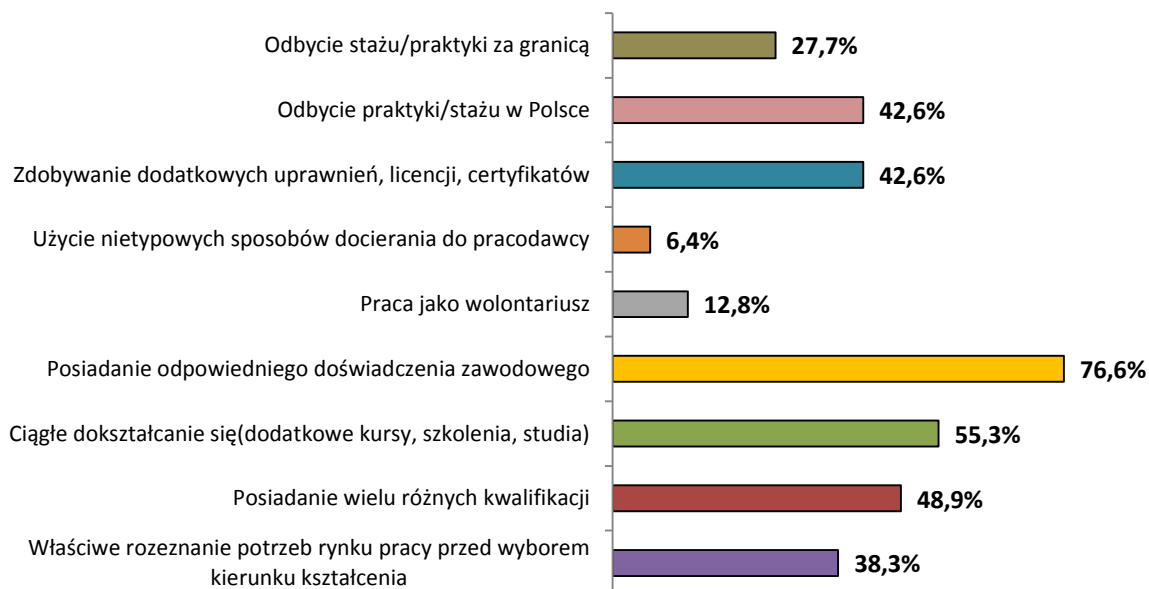

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

Najczęściej wskazywaną barierą okazały się *zbyt wysokie pozapłacowe koszty pracy* (44,9%), odpowiedź tę zaznaczyło 21 mikro, 7 dużych i 3 małe firmy. *Zbyt wysokie podatki* wskazało 34,8% ankietowanych, w tym 19 mikro, 3 duże i 2 średnie firmy. *Niestabilna sytuacja finansowa* jest powodem ograniczenia zatrudnienia w 31,9% badanych firm, w tym 15 mikro, 3 małych, 3 średnich i 1 dużej. Ponad 23,0% przedsiębiorców wskazało też na *wysokie wymagania płacowe pracowników* (9 mikro, 3 duże, 2 małe i 2 średnie firmy). Jak widać wzrost zatrudnienia w olsztyńskich firmach jest ograniczany głównie czynnikami finansowymi, rzadziej wskazywane były: *silna konkurencja na rynku* (20,3% - 7 mikro, 3 średnie, 3 duże i 1 mała firma), *skomplikowane przepisy i regulacje* (18,8% - 7 mikro, 3 duże, 2 średnie, 1 mała firma) oraz *brak odpowiednich kandydatów do pracy* (11,6% - 8 mikro). Wśród odpowiedzi „inne” znalazły się *brak potrzeb* (3 firmy mikro i 1 duża), *brak etatów* (1 średnia firma) oraz *zakończenie działalności gospodarczej* (1 mikro firma).

W badaniu zapytano bezrobotnych o to, co ich zdaniem zwiększa szanse na rynku pracy.

Wykres 34. Cechy zwiększające szanse na rynku pracy (n=47)

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

Posiadanie odpowiedniego doświadczenia zawodowego wskazało 76,6% badanych (76,9% K, 76,2% M). Ponad 55,0% uważa, że szanse na rynku pracy zwiększa *ciągłe doksztalcanie się poprzez dodatkowe kursy, szkolenia, studia* (65,4% K, 42,9% M). Blisko 49% ankietowanych widzi nadzieję w *posiadaniu wielu różnych kwalifikacji* (42,3% K, 57,1% M). Jednymi ze sposobów na zdobycie doświadczenia zawodowego, wysoko cenionego przez pracodawców jest *odbycie staży, praktyk, zarówno w Polsce* (na które wskazało 42,6% respondentów - 42,3% K i 42,9% M), jak i *za granicą* (27,7% ogółem, z tego - 30,8% K, 23,8% M). Ważne jest również właściwe rozpoznanie rynku pracy przed wyborem kierunku kształcenia – 38,3%. W opinii badanych również *praca jako wolontariusz* zwiększającą szanse na rynku pracy. Tak uznało 12,8% bezrobotnych (15,4% K, 9,5% M).

Powyższe odpowiedzi przeanalizowano również pod kątem poziomu wykształcenia i podejmowania w przeszłości zatrudnienia.

Posiadanie odpowiedniego doświadczenia zawodowego wskazali wszyscy ankietowani absolwenci szkół policealnych i podstawowych, 90,0% szkół wyższych, 80,0% technikum i zasadniczej szkoły zawodowej, 66,7% liceum ogólnokształcącego, 60,0% gimnazjum oraz 50,0% absolwentów liceum profilowanego.

Na *ciągłe doksztalcanie się poprzez dodatkowe kursy, szkolenia, studia* wskazali wszyscy ankietowani po liceum profilowanym, 80,0% z wykształceniem wyższym, 60,0% po technikum, 55,6% po liceum ogólnokształcącym, połowa absolwentów gimnazjum, 33,3% szkoły policealnej i 20,0% ankietowanych z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Posiadanie wielu różnych kwalifikacji zwiększa szanse na rynku pracy zdaniem wszystkich absolwentów liceum profilowanego, 66,7% osób po szkole policealnej i liceum ogólnokształcącym, 60,0% po zasadniczej szkole zawodowej, 50,0% ankietowanych z wykształceniem wyższym, 40,0% po technikum, 33,3% po szkole podstawowej i 20,0% po gimnazjum.

Na *odbycie staży, praktyk w Polsce*, wskazało 77,8% absolwentów liceum ogólnokształcącego, 66,7% szkoły podstawowej, taki sam odsetek absolwentów szkoły policealnej, 40,0% po technikum i po zasadniczej szkole zawodowej, 30,0% po szkole wyższej i 20,0% po gimnazjum.

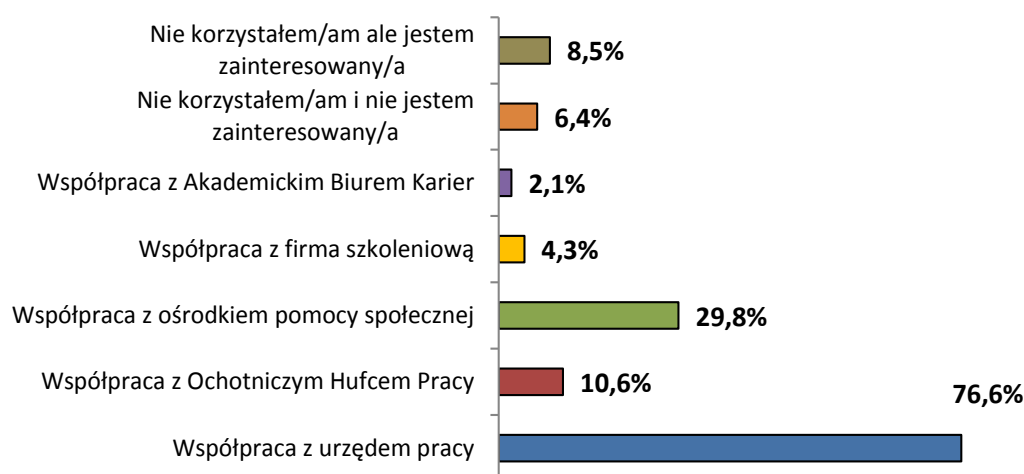
Na staże *za granicą* zwrócili uwagę szczególnie absolwenci liceum ogólnokształcącego (77,8%), jak również 33,3% osób, które ukończyły szkołę policealna, 30,5% szkołę wyższą, 20,0% technikum i 10,0% gimnazjum.

Pracę jako *wolontariusz*, za cechę zwiększającą szanse na rynku pracy uznało 40,0% ankietowanych z wykształceniem wyższym oraz 20,0% z zasadniczym zawodowym i 11,1% średnim ogólnokształcącym.

Osoby, które wcześniej pracowały, z listy czynników zwiększających szanse na rynku pracy, częściej niż nie pracujący wybierały: *właściwe rozeznanie potrzeb rynku pracy przed wyborem kierunku kształcenia* (50,0% pracujących i 21,1% nie pracujących), *posiadanie wielu różnych kwalifikacji* (57,1% pracujących i 36,8% nie pracujących), *ciągłe dokształcanie się* (60,7% pracujących i 47,4% nie pracujących). W przypadku obu grup były to najczęściej wskazywane odpowiedzi. Osoby nie podejmujące wcześniej pracy natomiast, częściej wskazywały na *odbycie stażu/praktyk w Polsce* (35,7% pracujących i 52,6% nie pracujących) i *za granicą* (21,4% pracujących i 36,8% nie pracujących).

Kolejnymi pytaniami, mającymi na celu weryfikowanie wiedzy na temat rynku pracy i jego otoczenia, były pytania dotyczące *korzystania przez respondentów z usług instytucji działających w obszarze rynku pracy i edukacji*. Spytano m.in. o zakres, powody nieskorzystania oraz przydatność oferowanych usług. Przedmiotem analizy, był urząd pracy, ośrodki pomocy społecznej oraz inne podmioty działające w obszarze rynku pracy i edukacji.

Wykres 35. Popularność usług instytucji rynku pracy wśród ankietowanych (n= 47)

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

Najpopularniejszą wśród badanych instytucją jest *urząd pracy*, z którym współpracę potwierdziło 76,6% ankietowanych. Z *ośrodkiem pomocy społecznej* współpracowało 29,8% respondentów, z *Ochotniczym Hufcem Pracy* - 10,6%, z *firmą szkoleniową* - 4,3%, z *Akademickim Biurem Karier* jedynie 2,1%.

Biorąc pod uwagę wykształcenie ankietowanych, z usług lokalnego *urzędu pracy* korzystali wszyscy ankietowani absolwenci szkół wyższych oraz szkół policealnych, 80,0% osób, które ukończyły technika i zasadnicze szkoły zawodowe, 77,8% absolwentów liceów ogólnokształcących, 66,7% szkół podstawowych oraz połowa absolwentów gimnazjów i liceów profilowanych.

Z pomocy *ośrodka pomocy społecznej* korzystali wszyscy badani, którzy ukończyli szkoły podstawowe, 40,0% absolwentów gimnazjów i zasadniczych szkół zawodowych, 50,0% liceów profilowanych i 10,0% osób z wyższym wykształceniem.

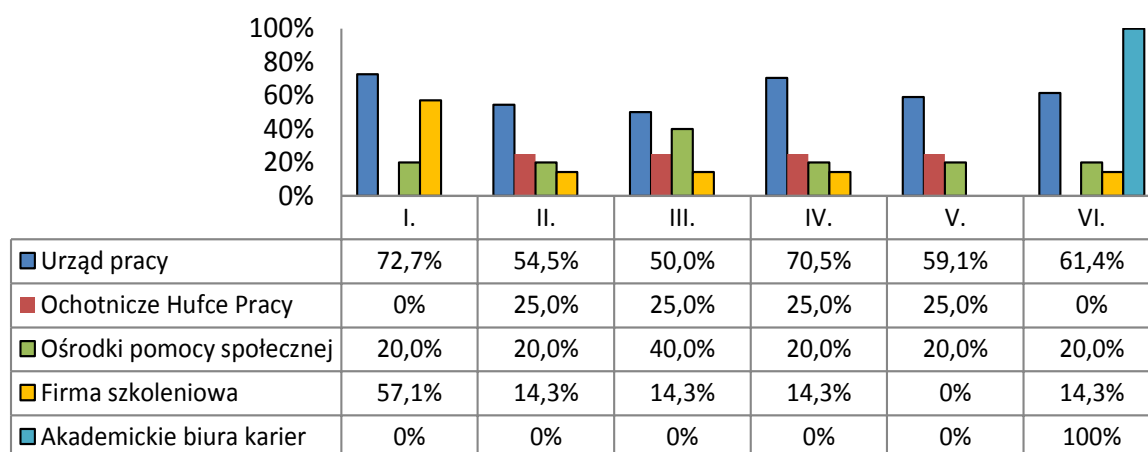
Natomiast do *Ochotniczych Hufców Pracy* zgłaszali się absolwenci szkół podstawowych (66,7%), oraz po 1 osobie po gimnazjum, zasadniczej szkole zawodowej i liceum ogólnokształcącym.

Z oferty *firm szkoleniowych* skorzystały 2 osoby, które ukończyły szkołę podstawową i gimnazjum. Z usług *Akademickiego Biura Karier* skorzystał 1 absolwent technikum.

Z grupy osób, które *nie korzystały z usług instytucji*, ale są zainteresowane taką współpracą – 2 osoby to absolwenci liceum ogólnokształcącego i po 1 absolwencie gimnazjum i zasadniczej szkoły zawodowej.

Z usług wymienionych instytucji nie skorzystało łącznie 15,0% ankietowanych – należy mieć na uwadze, że wszystkie osoby biorące udział w ankiecie były zarejestrowane jako bezrobotne w Miejskim Urzędzie Pracy w Olsztynie. Ponad 8,0% respondentów pomimo, że do tej pory nie korzystała z oferty tych instytucji jest tym zainteresowana. Głównymi powodami braku współpracy, w opinii badanej młodzieży był *brak wiedzy na temat usług oferowanych przez instytucje* (odpowiedź tę wskazało 71,4% ankietowanych) oraz *brak takiej potrzeby* (28,6%).

Wykres 36. Rodzaje usług oferowanych przez instytucje z jakich korzystała lub byłaby zainteresowana bezrobotna młodzież (%)

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

LEGENDA:

I.	Szkolenia/kursy zawodowe/warsztaty	IV.	Staże
II.	Zajęcia dotyczące technik poszukiwania pracy	V.	Pośrednictwo w zatrudnieniu
III.	Praktyki zawodowe	VI.	Doradztwo w wyborze zawodu

Ankietowanych zapytano o zakres współpracy w jakim korzystali lub byłoby zainteresowani skorzystaniem z usług instytucji. W przypadku oferty urzędu pracy najczęściej zaznaczanymi formami były: *szkolenia/kursy/warsztaty* (72,7%), *staże* (70,5%), *doradztwo w wyborze zawodu* (61,4%), *pośrednictwo w zatrudnieniu* (59,1%), *zajęcia dotyczące technik poszukiwania pracy* (54,5%) oraz *praktyki zawodowe* (50,0%).

Z usług ośrodka pomocy społecznej ankietowani współpracowali lub deklarowali chęć współpracy w zakresie *praktyk zawodowych* (40,0% respondentów), a 20,0% w *szkoleniach/kursów zawodowych*, *zajęciach dotyczących technik poszukiwania pracy*, *staży*, *pośrednictwa w zatrudnieniu* oraz *doradztwa w wyborze zawodu*.

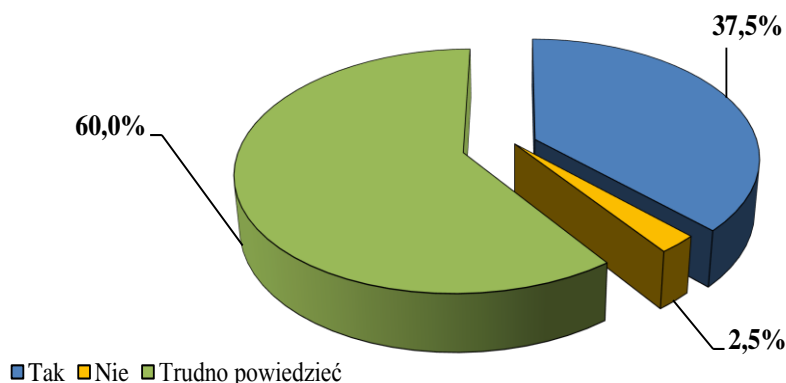
Najpopularniejszymi usługami *Ochotniczych Hufców Pracy*, wymienianymi przez respondentów, w których uczestniczyli lub też rozważają taką możliwość były: *zajęcia dotyczące technik poszukiwania pracy*, *praktyki zawodowe*, *staże* oraz *pośrednictwo w zatrudnieniu* (po 25,0% respondentów).

Z firmą szkoleniową współpracowali lub wyrażają taką chęć ankietowani, a formami, które cieszą się największą popularnością są *szkolenia/kursy zawodowe/warsztaty* (57,1%) oraz *zajęcia*

dotyczące technik poszukiwania pracy, praktyki zawodowe, staże oraz doradztwo w wyborze zawodu (14,3%).

Z Akademickim Biurem Karier współpracowała lub jest zainteresowana nawiązaniem kontaktu tylko jedna ankietowana osoba w zakresie *doradztwa w wyborze zawodu*.

Wykres 37. Ocena przydatności usług instytucji (n=47)

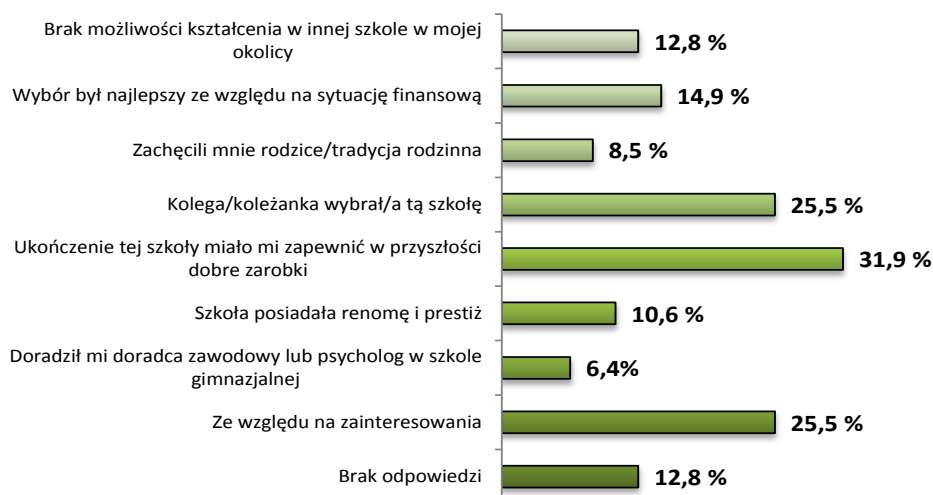

Korzystającym z usług wymienionych instytucji, w większości (60,0% ankietowanych) trudno odpowiedzieć jednoznacznie czy były one przydatne, jednakże 37,5% ocenia je *pozytywnie*. Tylko jedna osoba (co stanowi 2,5% ogółu korzystających) oceniła je *negatywnie*.

2.3. Aktywność edukacyjna respondentów

Jednym z założeń badania było poznanie czynników decydujących o wyborze kierunku kształcenia³ w związku, z czym ankietowanym, zadano pytanie o motywy wyboru ścieżki kształcenia.

Wykres 38. Motywy wyboru ścieżki kształcenia (n=47)

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

Blisko 32% badanych obrała daną ścieżkę kształcenia ze względu na fakt, iż ukończenie *danej szkoły miało im zapewnić w przyszłości dobre zarobki*. Ponad 25,5% przy wyborze kierowało się

³ Struktura wykształcenia ankietowanych bezrobotnych szczegółowo przedstawiona została w części charakteryzującej grupę respondentów.

zainteresowaniami. Taki sam odsetek ankietowanych zdecydował się na kontynuację nauki w szkole, którą wybrali ich rówieśnicy (*koleżanka/kolega wybrali tę szkołę*) *Doradca zawodowy lub psycholog doradził* w podjęciu decyzji jedynie 6,4% ankietowanych.

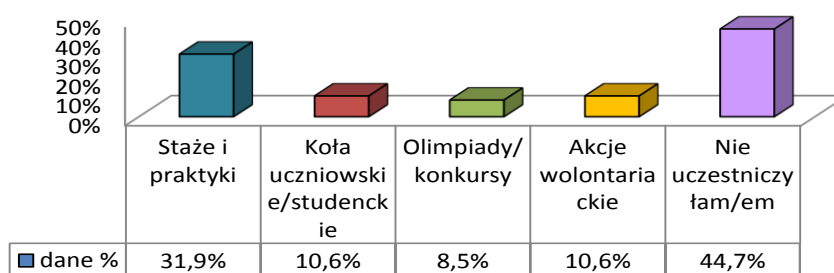
Powyższe odpowiedzi prześledzono również pod kątem poziomu wykształcenia respondentów. *Dobre zarobki po ukończeniu szkoły* były czynnikiem motywacyjnym przy wyborze szkoły dla 75,0% absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, połowy ankietowanych z wykształceniem wyższym, 40,0% po technikum, 33,3% po szkole policealnej, wszystkich ankietowanych, którzy ukończyli licea profilowane. Odpowiedź tę wskazało, po jednej osobie które ukończyły gimnazjum, liceum ogólnokształcące i szkołę policealną.

Odpowiedź „*zainteresowania*” wybrało 80,0% absolwentów technikum, 66,7% osób które ukończyły szkołę policealną, 50,0% osób z wykształceniem wyższym oraz absolwent zasadniczej szkoły zawodowej.

Dla 42,3% absolwentów gimnazjów, 30,0% absolwentów szkół wyższych i 37,5% liceów ogólnokształcących istotny przy wyborze szkoły był fakt, iż *szkołę wybrali koledzy*. Ten czynnik decyzyjny wskazali także bezrobotni, którzy ukończyli szkołę podstawową, zasadniczą szkołę zawodową oraz technikum (po 1 osobie).

Przedmiotem badania było również weryfikowanie form aktywności młodych podczas edukacji formalnej. Na pytanie *Czy w trakcie nauki w szkole uczestniczył/a Pan/i w formach aktywności* – 44,7% respondentów wskazało, iż *nie skorzystało z takiej okazji*. Wśród powodów takiego stanu 35,0% osób, które nie uczestniczyły w żadnych formach aktywności podaje *niewiedzę o takiej możliwości* (wszyscy absolwenci szkół wyższych, 66,7% absolwentów technikum, 33,3% absolwentów gimnazjów oraz 1 osoba, która ukończyła liceum profilowane). *Brak zainteresowania* wskazało 30,0% respondentów, wszyscy, którzy ukończyli szkołę podstawową, 50,0% po gimnazjum i liceum ogólnokształcącym. 30,0% respondentów nie uczestniczyło w formach aktywności, *ponieważ szkoła nie dawała takiej możliwości*. Odpowiedzieli tak wszyscy absolwenci zasadniczych szkół zawodowych i szkół policealnych oraz połowa absolwentów liceów ogólnokształcących i profilowanych oraz 33,3% techników. Obawę, że *sobie nie poradzą* wskazało 10,0% respondentów, wszyscy respondenci z wykształceniem podstawowym i 16,7% z gimnazjalnym.

Wykres 39. Aktywność podczas nauki w szkole (n=47)

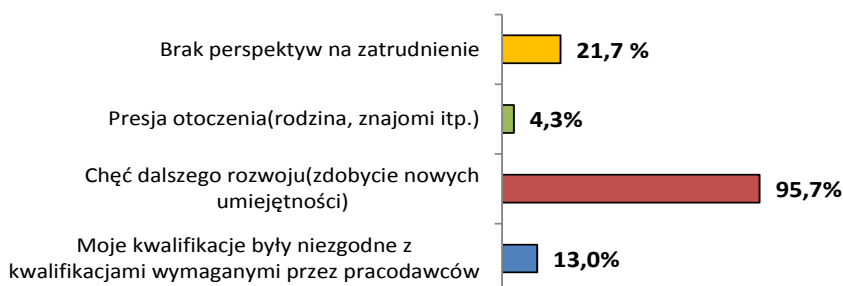
Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

Najpopularniejszą aktywnością młodych ludzi podczas nauki w szkole były *staże i praktyki*. Brało w nich udział 31,9% ankietowanych - 75,0% badanych z wykształceniem zasadniczym zawodowym, 66,7% osób po szkole policealnej, 60,0% respondentów z wykształceniem wyższym, 40,0% po technikum i 28,6% po gimnazjum. W *akcjach wolontariackich* uczestniczyło 10,6% respondentów. Wśród nich było 25,0% kończących zasadnicze szkoły zawodowe, 22,2% po liceum ogólnokształcącym i 20,0% ankietowanych z wykształceniem wyższym. Do *kół uczniowskich/studenckich* należało 10,6% respondentów, głównie absolwentów szkół wyższych (30,0%). Ponadto 25,0% osób po zasadniczej szkole zawodowej oraz 11,1% po liceum ogólnokształcącym. Ponad 8,0%

badanych brało udział w *olimpiadach i konkursach*. Byli to przede wszystkim absolwenci liceów ogólnokształcących (22,2%), a także 25,0% po zasadniczej szkole zawodowej i 20,0% po technikum.

Spora grupa ankietowanych, również po zakończeniu szkoły, przejawiała aktywną postawę - 48,9% ankietowanych *uczestniczyło w innych formach kształcenia, takich jak kursy, szkolenia, warsztaty, studia podyplomowe*. Udział w nich potwierdziło 61,5% kobiet i 33,3% mężczyzn. Twierdząco na pytanie *Czy po zakończeniu szkoły uczestniczył/a Pan/i w innych formach kształcenia (np. kursy, szkolenia, warsztaty, studia podyplomowe)?* odpowiedziało 50,0% ankietowanych z wykształceniem wyższym, wszyscy po liceum profilowanym, 77,8% ankietowanych, którzy ukończyli liceum ogólnokształcące, 40,0% po technikum, 60,0% z wykształceniem zasadniczym zawodowym, 20,0% gimnazjalnym i 66,7% osób po szkole podstawowej.

Wykres 40. Powody uczestniczenia w innych formach kształcenia (n=23)

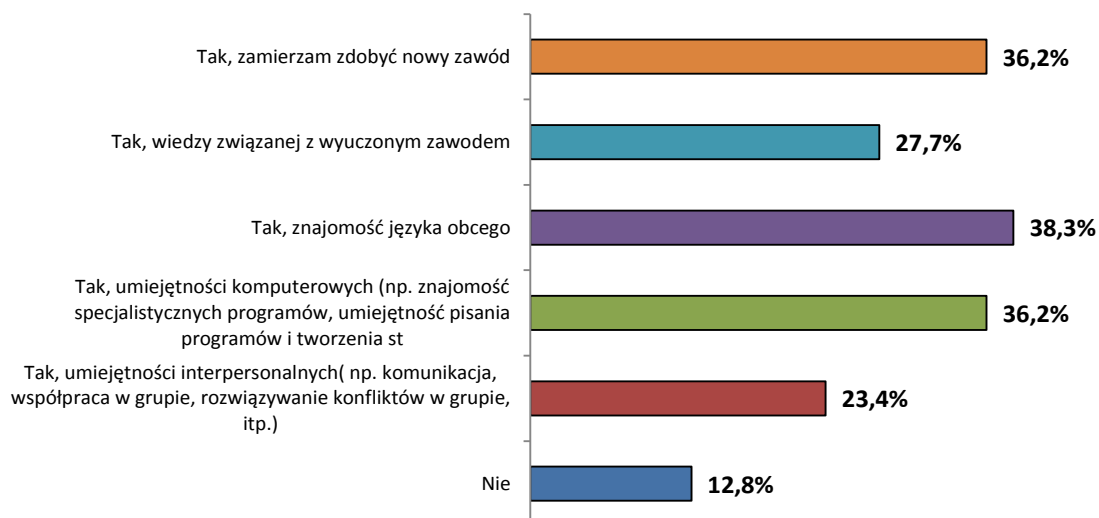

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

Przesłanką kontynuacji nauki dla prawie wszystkich osób była *chęć dalszego rozwoju, zdobycia nowych umiejętności* (95,7%). Wśród nich byli wszyscy doksztalający się absolwenci szkoły podstawowej, gimnazjum, zasadniczej szkoły zawodowej, technikum, liceum profilowanego, szkoły wyższej oraz 85,7% osób po liceum ogólnokształcącym. Blisko 22% respondentów podjęło kształcenie z powodu *braku perspektyw na zatrudnienie*. Odpowiedź tę wybrało 50,0% absolwentów szkół podstawowych i technikum oraz 33,3% osób, które ukończyły zasadniczą szkołę zawodową i 28,6% po liceum ogólnokształcącym. Tylko 13,0% doksztalających się miało świadomość tego, że ich *kwalifikacje były niezgodne z kwalifikacjami wymaganymi przez pracodawców*. Była to przyczyna dalszej nauki dla 28,6% absolwentów liceum ogólnokształcącego i 33,3% zasadniczych szkół zawodowych. *Pod presją otoczenia* doksztalała się jedna osoba, która ukończyła liceum ogólnokształcące (4,3%).

Ponad 50,0% badanej młodzieży, która zarejestrowana jest w Miejskim Urzędzie Pracy w Olsztynie nie kontynuowała nauki w innych formach kształcenia po ukończeniu edukacji. Powody takiego stanu, najczęściej wymieniane przez ankietowanych to: *sytuacja finansowa* (41,7%), *chęć szybkiego podjęcia zatrudnienia* (25,0%), *opieka nad dzieckiem, brak interesującej oferty edukacyjnej w okolicy, brak wiedzy o tym, gdzie uzyskać informacje* (po 12,5%), *sytuacja zdrowotna* (8,3%).

Wykres 41. Zainteresowanie podnoszeniem swojej wiedzy i umiejętności (n=47)

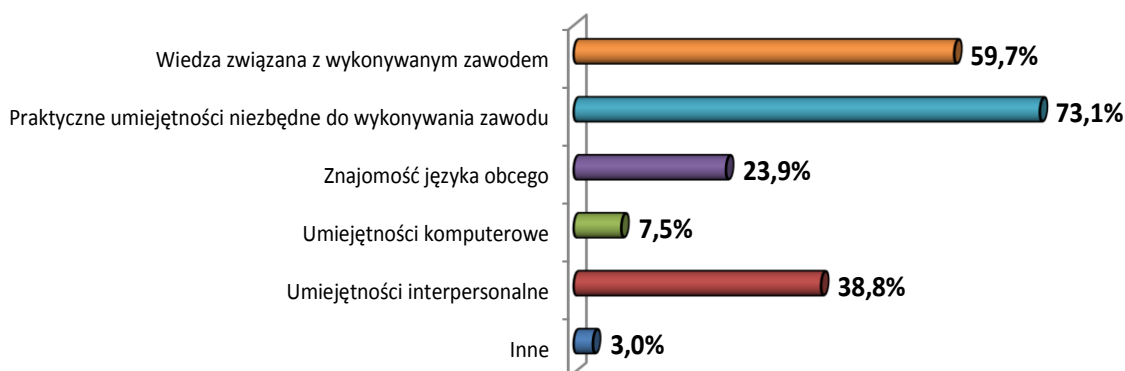
Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

Zdecydowana większość ankietowanych jest jednak zainteresowana podnoszeniem swojej wiedzy i umiejętności (87,2% badanej młodzieży - 92,3% K, 80,9% M). Największy odsetek respondentów zamierza podnieść *znajomość języka obcego* (38,3%, 38,5% kobiet i 38,1% mężczyzn). *Nowy zawód zamierza zdobyć* 36,2% ankietowanych. Odpowiedź tę nieco częściej wybierały kobiety (38,5%) niż mężczyźni (33,3%). Tyle samo respondentów chciałoby *podwyższyć swoje umiejętności komputerowe* (34,6% K, 38,1% M), a 27,7% podnieść *wiedzę związaną z wyuczonym zawodem* (23,1% K, 33,3% M). Ponad 23,0% badanej młodzieży chciałoby doskonalić swoje *umiejętności interpersonalne* (23,1% K, 23,8% M). Odpowiedzi „nie” udzieliło 12,8% ankietowanych (7,7% K, 19,1% M), były to osoby z wykształceniem gimnazjalnym (30,0%) oraz zasadniczym zawodowym (60,0%).

2.4. Zaangażowanie pracodawców w procesie „kształcenia zawodowego”

Założeniem badania było również poznanie opinii przedsiębiorców na temat luk kompetencyjnych „młodych” pracowników. W przygotowanej dla pracodawców ankiecie zostali oni poproszeni o wskazanie 3 obszarów, w jakich ich zdaniem *młodzi pracownicy posiadają niedostateczną wiedzę, umiejętności i kompetencje*.

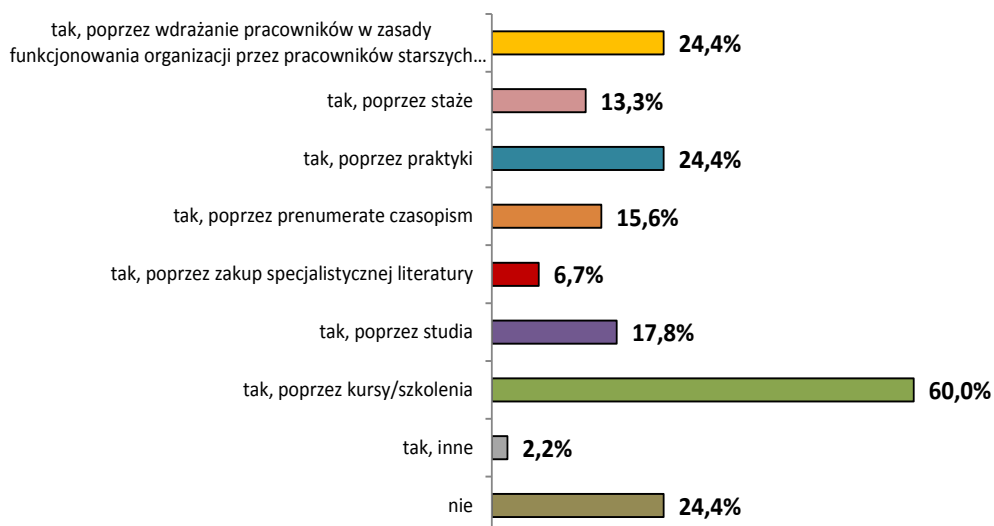
Wykres 42. Obszary w jakich młodzi pracownicy posiadają niedostateczna wiedzę, umiejętności i kompetencje zdaniem pracodawców (n=69)

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

Najczęściej wskazywanym przez przedsiębiorców obszarem był *brak praktycznych umiejętności niezbędnych do wykonywania zawodu* (73,1% respondentów). Ponad połowa ankietowanych uważa za *niedostateczną wiedzę związaną z wykonywanym zawodem* (59,7%). W opinii 38,8% pracodawców młodzież musi doskonalić swoje *umiejętności interpersonalne*, a zdaniem blisko 24% respondentów - *znajomość języka obcego*. Ponad 7,0% badanych sądzi, że uzupełnienia wymagają *umiejętności komputerowe*. Wśród „innych” obszarów przedsiębiorcy wskazali *niepunktualność* oraz *brak doświadczenia z młodymi pracownikami*.

Wykres 43. Podnoszenie wiedzy przez młodych (n=45)

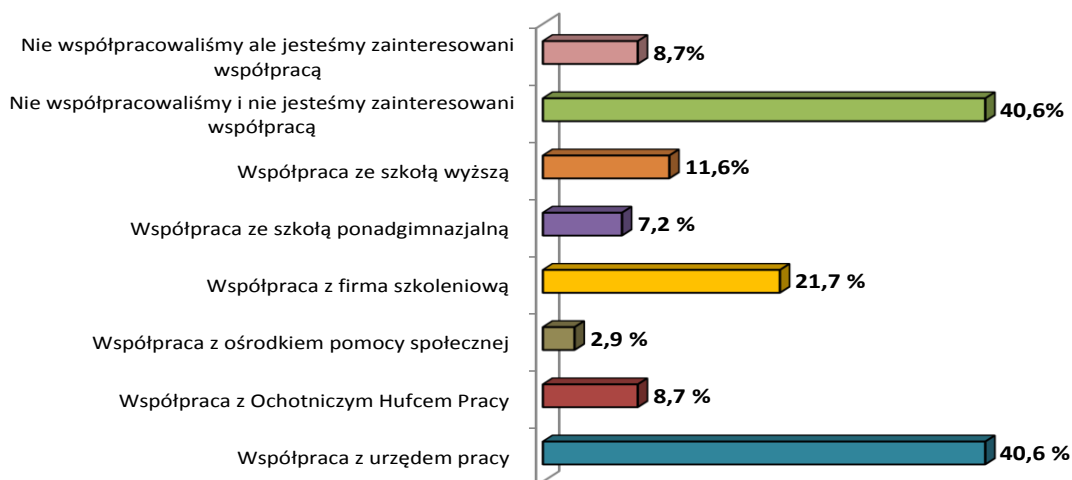
Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

Ponad 75,0% badanych pracodawców, którzy zatrudniali osoby do 25 roku życia, podnosiła ich poziom wiedzy, umiejętności i kompetencji. Najczęściej stosowana formą były *kursy i szkolenia* (60,0% respondentów - 11 mikro, 3 małe, 2 średnie, 11 dużych). Ponad 24,0% ankietowanych umożliwiła młodym pracownikom odbycie *praktyk* (6 mikro, 2 małe, 1 średnia i 2 duże firmy). *Wdrażanie pracowników w zasady funkcjonowania organizacji przez pracowników starszych stażem lub wiekiem* uznano za skuteczny sposób szkolenia młodzieży 24,4% respondentów (3 mikro, 2 małe, 1 średnia, 5 dużych). Prawie 18% przedsiębiorstw podnosiło poziom wiedzy młodych pracowników poprzez *studia* (2 mikro, 2 średnie, 4 duże), 15,6% przez *prenumeratę* czasopism (4 mikro, 1 mała, 2 duże), 13,3% przez *staże* (3 mikro, 1 mała, 2 duże), a 6,7% poprzez *zakup specjalistycznej literatury* (2 mikro, 1 duża). Na inne formy podnoszenia wiedzy młodych wskazała 1 mała firma, nie podała jednak jaki był to sposób.

Jednakże 24,4% pracodawców (10 mikro firm i 1 średnia), nie podnosiło poziomu wiedzy, kwalifikacji i umiejętności młodych pracowników. Wśród powodów ankietowani najczęściej wymieniali *wysokie koszty szkoleń* (63,6% przedsiębiorców). Ponad 19,4% pracodawców nie podnosiło poziomu wiedzy młodych osób, ponieważ ich zdaniem *mieli oni odpowiednie umiejętności* lub też *z braku określonych potrzeb szkoleniowych*. Obawa, że *pracownik odejdzie do konkurencji*, była hamulcem dla 9,7% badanych. Ponad 6,0% respondentów *nie znalazło odpowiedniej oferty szkoleniowej*.

Pracodawców zapytano również, w kontekście ich zaangażowania w proces „kształcenia zawodowego”, o współpracę w zakresie aktywizacji edukacyjnej lub zawodowej z instytucjami takimi jak: urząd pracy, Ochotnicze Hufce Pracy, ośrodek pomocy społecznej, firma szkoleniowa, szkoła ponadgimnazjalna i szkoła wyższa w zakresie aktywizacji edukacyjnej lub zawodowej młodych osób.

Wykres 44. Współpraca pracodawców z instytucjami rynku pracy (n=69)

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

Na pytanie Czy współpracują/współpracowali Państwo z niżej wymienionymi instytucjami w zakresie aktywizacji edukacyjnej lub zawodowej młodych osób, jeśli tak to z którymi? prawie połowa badanych przedsiębiorstw, odpowiedziała, że nie korzystała z usług tych instytucji (49,3% ankietowanych - 27 mikro, 3 małe, 1 średnia i 3 duże firmy). W grupie tych przedsiębiorstw 8,7% badanych nie współpracowało, ale jest nią zainteresowana (5 mikro i 1 duża).

Największą popularnością wśród przedsiębiorców z Olsztyna cieszy się *urząd pracy*, 40,6% ankietowanych współpracuje lub współpracowało z nimi (15 mikro, 1 mała, 4 średnie, 8 dużych). Drugą pod względem popularności wśród olsztyńskich przedsiębiorców instytucją okazały się *firmy szkoleniowe* - współpracę z nimi potwierdziło 21,7% ankietowanych (10 badanych mikro firm, 1 mała, 1 średnia i 3 duże firmy). *Ze szkołą wyższą* w zakresie aktywizacji edukacyjnej lub zawodowej młodych osób współdziałało 11,6% respondentów (3 mikro, 2 średnie i 3 duże). *Z Ochotniczym Hufcem Pracy* współpracuje lub zakończyło współpracę 8,7% respondentów (2 mikro, 1 mała, 1 średnia i 2 duże firmy).

Podając zakres wspólnych działań z urzędem pracy przedsiębiorstwa najczęściej wymieniały: *staże* (59,4% ankietowanych), *pośrednictwo pracy* (46,9%), *realizację projektów z wykorzystaniem funduszy UE* (28,1%), tyle samo *praktyki zawodowe*. Blisko 22% respondentów nawiązało kontakty lub chciałoby współpracować z tą instytucją w celu *zatrudnienia młodocianych do przygotowania zawodowego*; 12,5% *organizacji kursów z wiedzy i umiejętności zawodowych*. Współpraca 9,4% ankietowanych dotyczyła lub miałaby przebiegać w obszarze: *kształcenia zawodowego, dostarczenia materiałów/surowców do praktycznej nauki zawodu, opracowania programów nauczania, finansowania stypendiów*.

Współpracujący z *firmą szkoleniową* najczęściej wybierali (lub rozważają taką możliwość) formy: *kształcenie zawodowe* (57,9% badanych), *praktyki zawodowe* (31,6%), *organizację kursów z wiedzy i umiejętności zawodowych* (26,3%), *opracowanie programów nauczania* (21,1%). Blisko 16,0% prowadziło lub jest zainteresowana wspólnymi działaniami w zakresie: *doradztwa zawodowego, dostarczenia materiałów/surowców do praktycznej nauki zawodu oraz realizacji projektów z wykorzystaniem funduszy UE*, 10,5% w zakresie *zatrudnienia młodocianych w celu przygotowania zawodowego*; a 5,3% w zakresie *staży*.

Spośród osób, które współpracowały lub chciałyby rozpocząć wspólne działania ze szkołą wyższą, 46,2% wybrało zakres *praktyk zawodowych*, 38,5% *kształcenia zawodowego*, 30,8% *staży*, po 15,4% *zatrudniania młodocianych w celu przygotowania zawodowego, opracowania programów nauczania oraz finansowania stypendiów*. Po 7,7% przedsiębiorstw realizuje lub myśli o wspólnej

organizacji kursów z wiedzy i umiejętności zawodowych, realizacji projektów z wykorzystaniem funduszy UE oraz szkoleniach dla nauczycieli.

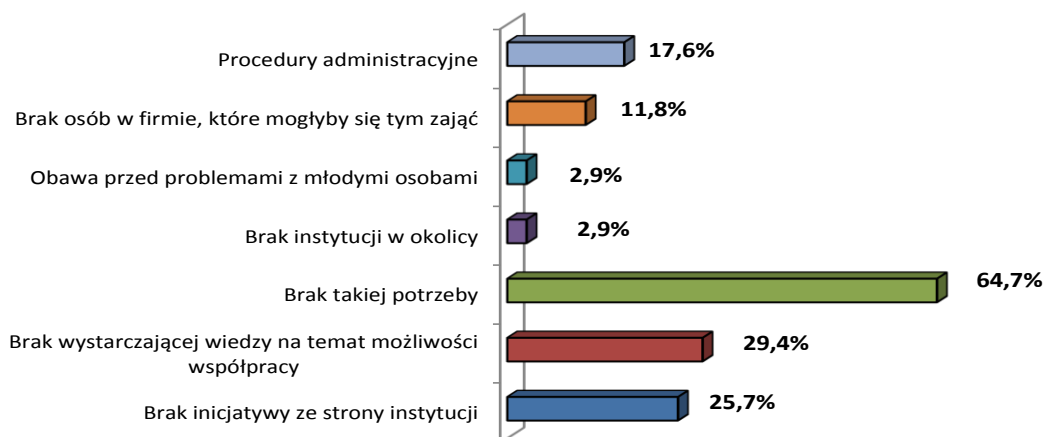
Zapytani o zakres współpracy z Ochotniczym Hufcem Pracy, połowa ankietowanych wybrała zatrudnienie młodocianych w celu przygotowania zawodowego, 25,0% kształcenie zawodowe, praktyki zawodowe, doradztwo zawodowe oraz dostarczanie materiałów/surowców do praktycznej nauki zawodu.

Najmniej respondentów nawiązało lub byłaby skłonna rozpocząć współpracę ze szkołą ponadgimnazjalną w zakresie zatrudnienia młodocianych (50,0%). Po 25,0% ankietowanych jako formy wspólnych działań wybrało kształcenie zawodowe oraz wspólną realizację projektów z wykorzystaniem funduszy UE.

Tylko dwa badane przedsiębiorstwa potwierdziły współpracę (lub chęć jej nawiązania) z ośrodkiem pomocy społecznej (1 mikro i 1 duża firma), oba w zakresie kształcenia zawodowego i jedno z nich w zakresie doradztwa zawodowego.

Pracodawców zapytano o powody braku współpracy z omawianymi instytucjami.

Wykres 45. Powody braku współpracy pracodawców z instytucjami (n=34)

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi

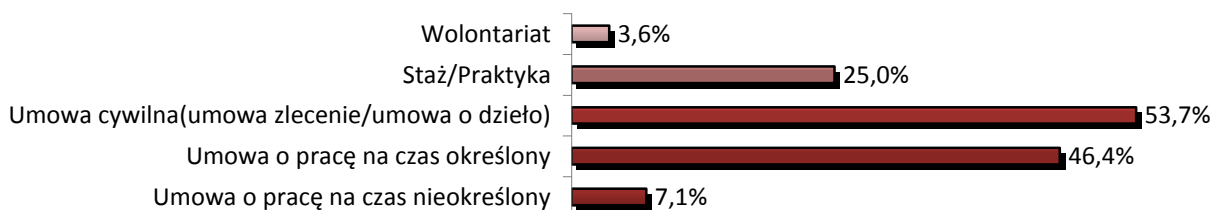
Blisko 65,0% nie podejmujących współpracy *nie miała takiej potrzeby* - odpowiedziało tak 20 mikro firm, oraz 1 mała i 1 duża firma, które nie nawiązały współpracowały. Prawie 30% *nie posiadało wystarczającej wiedzy na temat takiej możliwości* (8 mikro oraz 1 średnia i 1 duża firma). Z powodu *braku inicjatywy ze strony instytucji* kontaktów nie nawiązało 25,7% respondentów (6 mikro oraz 1 mała, 1 średnia i 1 duża firma); 17,6% pracodawców *zniechęciły procedury administracyjne* (4 mikro oraz 1 mała i 1 duża firma), w prawie 12% firm *brakowało osób, które mogłyby się tym zająć* (1 mikro, 1 duża i 2 średnie firmy).

2.5. Aktywność zawodowa respondentów

Na pytanie: Czy podejmował/a Pan/i kiedykolwiek pracę? – blisko 60% respondentów odpowiadało twierdząco (59,6%). Częściej odpowiedź taką wybierały kobiety (61,5% ankietowanych kobiet) niż mężczyźni (57,1%).

Wykres 46. Forma zatrudnienia badanych bezrobotnych (n=28)

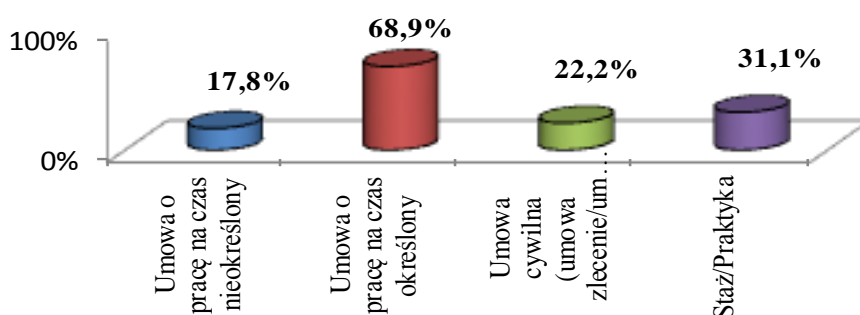
Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

Najczęstszą formą zatrudnienia młodych była *umowa cywilna* (53,7% respondentów, 50,0% kobiet i 58,3% mężczyzn). Ponad 46,0% badanych pracowało w oparciu o *umowę o pracę na czas określony* (56,2% kobiet i 33,3% mężczyzn). W charakterze *stażysty* zatrudnionych było 25,0% ogółu pracujących ankietowanych (wyłącznie kobiety). *Umowę o pracę na czas nieokreślony* podpisało tylko 7,1% respondentów (8,3% M, 6,3% K). W ramach wolontariatu pracowało 3,6% ankietowanych (8,3% M).

Biorąc pod uwagę wykształcenie ankietowanych, na podstawie *umowy cywilnej* pracowali wszyscy pracujący po szkole podstawowej, technikum, 80,0% osób po liceum ogólnokształcącym, 57,1% z wykształceniem wyższym oraz 33,3% po gimnazjum i 25,0% pracujących, którzy ukończyli zasadniczą szkołę zawodową. *Staż/praktykę* odbywali absolwenci szkół wyższych (71,4%) oraz techników (66,7%). Na podstawie *umowy o pracę na czas określony* zatrudnieni byli wszyscy pracujący po szkołach policealnych i liceach profilowanych, 75,0% absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, ponad 40,0% osób, które ukończyły szkoły wyższe lub licea ogólnokształcące i 33,3% osób po szkole podstawowej lub technikum.

Badani przedsiębiorcy, którzy zatrudniali osoby młode do 25 roku życia, w większości (68,9%) podpisywali z pracownikami o *umowę na czas określony*. Ponad 31,0% ankietowanych przyjmowało do swoich zakładów *stażystów/praktykantów*, a 22,2% proponowało młodym osobom pracę w oparciu o *umowę cywilną*. Na *czas nieokreślony* młodych pracowników zatrudniało 17,8% respondentów.

Wykres 47. Formy zatrudnienia u pracodawców (n=45)

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

W przypadku respondentów, którzy podejmowali kiedykolwiek zatrudnienie, pracę zgodną z wykształceniem miało jedynie 25,0% badanych. Blisko 29% respondentów nie potrafiło jednoznacznie określić czy wykonywana praca była zgodna z wykształceniem czy też nie. Ponad 46,0% respondentów podejmowała pracę, która nie była zgodna z kierunkiem ich wykształcenia.

Wykres 48. Przyczyny podjęcia zatrudnienia niezgodnego z wykształceniem (n= 18)

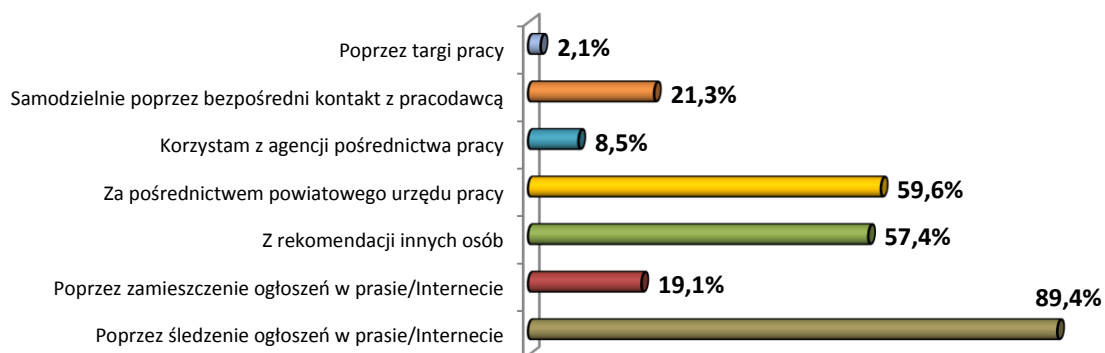

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

Ankietowani w większości zdecydowali się na ten krok ze względu na *brak ofert pracy w wyuczonym zawodzie* (61,1% respondentów). Blisko 28% skorzystało z *okazji podjęcia atrakcyjnej pracy w innej branży*. Niezgodnie z wykształceniem pracowało 16,7% badanych, ponieważ ich *kwalifikacje w wyuczonym zawodzie nie spełniały oczekiwań pracodawców*, taki sam odsetek jako przyczynę podał *satysfakcjonujące zarobki*.

Aktywność zawodowa respondentów, została zweryfikowana również pod kątem ich technik poszukiwania pracy.

Wykres 49. Techniki poszukiwania pracy (n= 47)

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

Udzielając odpowiedzi na pytanie *W jaki sposób poszukuje Pan/i pracy?* – osoby młode, wskazywały, iż najczęściej poszukują ofert pracy poprzez *śledzenie ogłoszeń w prasie/Internecie* - technikę tę stosuje prawie 90% respondentów, wszyscy ankietowani z wyższym wykształceniem, po ukończeniu gimnazjum, technikum, liceum profilowanego oraz 88,9% absolwentów liceum ogólnokształcącego, 80,0% osób po zasadniczej szkole zawodowej, 66,7% po liceum profilowanym i 33,3% po szkole podstawowej.

Prawie 60% badanych pracy szuka za pośrednictwem *urzędu pracy* (59,6%). Sposób ten stosują wszyscy absolwenci szkół podstawowych, techników, szkół policealnych; 60,0% ankietowanych, którzy ukończyli gimnazjum, a także 50,0% osób z wykształceniem wyższym, 44,4% absolwentów liceum ogólnokształcących oraz 40,0% respondentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Z rekomendacji innych osób korzysta 57,4% badanych – 70,0% ankietowanych z wykształceniem wyższym, 77,8% absolwentów liceum ogólnokształcącego, 66,7% respondentów po szkole podstawowej, 60,0% osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, 50,0% gimnazjalnym.

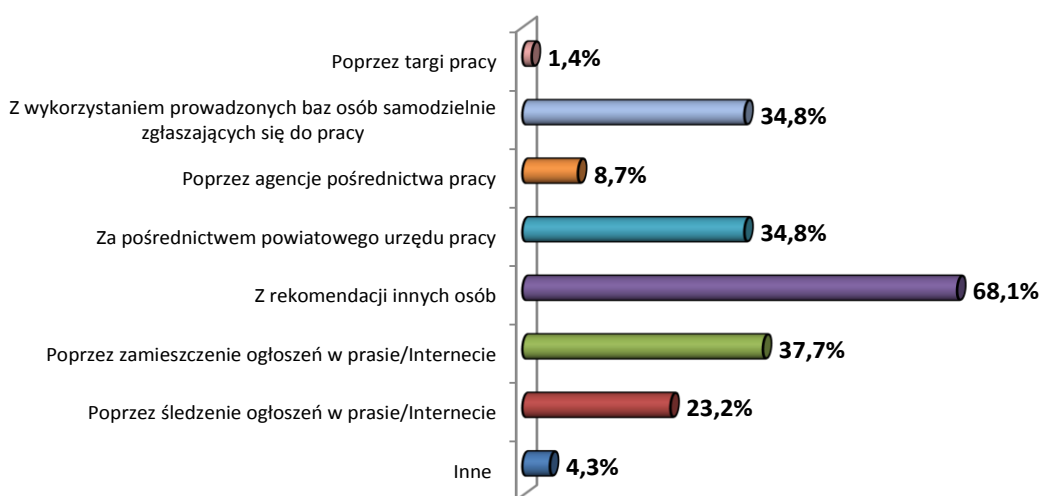
Samodzielnie poprzez bezpośredni kontakt z pracodawcą pracy poszukuje 21,3% badanych - 66,7% z wykształceniem podstawowym, 30,0% gimnazjalnym, 30,0% wyższym, 20,0% po technikum i 11,1% absolwentów liceum ogólnokształcącego.

Ogłoszenia w prasie/Internecie zamieszcza 19,1% badanych – 40,0% absolwentów techników, 33,3% liceum ogólnokształcącego, 20,0% gimnazjów i 20,0% zasadniczych szkół zawodowych.

Z pomocy agencji pośrednictwa pracy korzysta 8,5% ankietowanych - 33,3% absolwentów szkoły policealnej, 11,1% liceum ogólnokształcącego oraz po 10,0% absolwentów gimnazjum i szkoły wyższej. Najmniejszą popularnością cieszą się targi pracy, tylko 2,1% respondentów wymieniło je wśród trzech najczęstszych technik poszukiwania pracy, były to wyłącznie osoby z wykształceniem wyższym (10,0%).

Odpowiedzi bezrobotnych dotyczące technik stosowanych przez nich sposobów poszukiwania pracy skonfrontowano z metodami, z jakich korzystają pracodawcy przy poszukiwaniu pracownika.

Wykres 50. Sposoby poszukiwania pracowników (n=69)

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

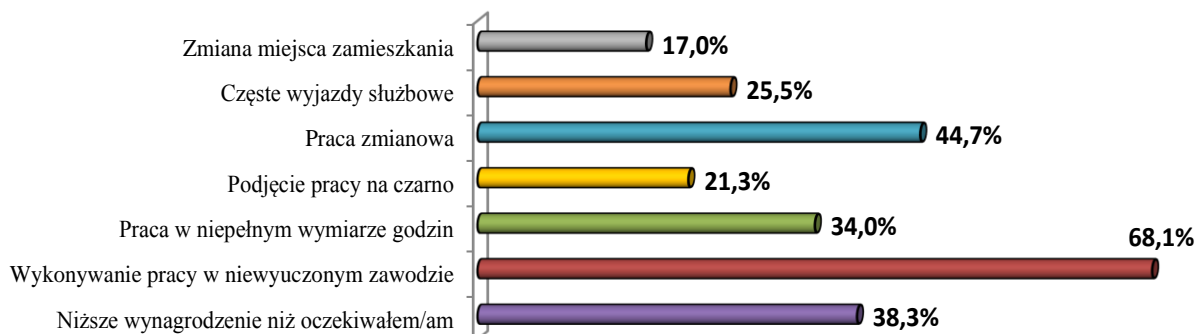
Najwięcej ankietowanych przedsiębiorców korzysta z rekomendacji innych osób (68,1%). Sposób ten stosuje 34 badanych mikro firm, 4 małe, 6 średnich i 3 duże firmy. Tylko 37,7% badanych przedsiębiorstw zamieszcza ogłoszenia w prasie/Internecie. Odpowiedź tę zaznaczyło 14 mikro firm, 1 mała, 2 średnie i 9 dużych. Prawie 35% przedsiębiorstw korzysta z prowadzonych baz osób poszukujących pracy (11 mikro, 3 małe, 4 średnie i 6 dużych firm). Ogłoszenia w prasie/Internecie śledzi 23,2% przedsiębiorstw (14 mikro, 1 mała, 1 średnia). Z pośrednictwa Miejskiego Urzędu Pracy w Olsztynie korzystało 34,8% przedsiębiorstw (16 mikro, 1 mała, 3 średnie i 4 duże firmy). Poprzez agencje pośrednictwa pracy szukało 8,7% firm (4 mikro i 2 duże firmy). Wśród innych form przedsiębiorcy wymieniali: konkursy, zatrudnianie absolwentów studiów oraz fakt, że nie poszukują w ogóle pracowników.

Podsumowując, najczęściej stosowany przez bezrobotnych (89,4%) sposób - śledzenie ogłoszeń w prasie/ Internecie, może okazać się mało skuteczny, gdyż tylko 37,7% przedsiębiorstw takie ogłoszenia zamieszcza szukając pracownika. Bezrobotni z Olsztyna są świadomi znaczenia rekomendacji innych osób podczas szukania pracownika, odpowiedź tę wskazało 68,1% bezrobotnych i 57,4% pracodawców. Zarówno wśród badanych bezrobotnych, jak i przedsiębiorców targi pracy cieszyły się najmniejszą popularnością.

Dynamicznie zmieniający się rynek pracy wymusza, zarówno na pracodawcach jak i potencjalnych pracownikach, zmianę swoich oczekiwań względem zatrudnienia. W związku z czym,

zadano osobom bezrobotnym pytanie *Na jakie warunki zgodziłby/aby się Pan/i zdobyć pracę?* – odpowiedzi wskazują na dużą elastyczność młodych osób w tym zakresie.

Wykres 51. Warunki jakie ankietowani są skłonni zaakceptować aby podjąć pracę (n=47)

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

Na pracę w niewyuczonym zawodzie zgodziłoby się ponad 68% ankietowanych (69,3% kobiet i 66,7% mężczyzn). Blisko 45% ankietowanych przyjęłoby ofertę pracy zmianowej. Mężczyźni zdecydowanie częściej wybierali tę odpowiedź (66,7% ankietowanych panów), podczas gdy tylko 26,9% kobiet wyraziłoby na to zgodę. Na niższe od oczekiwanego wynagrodzenie zdecydowałoby się 38,3% ankietowanych (42,9% mężczyzn i 34,6% kobiet). Pracę w niepełnym wymiarze godzin podjęłoby 34,0% respondentów (38,5% kobiet, 28,6% mężczyzn). Ponad 25,0% zaakceptowałoby częste wyjazdy służbowe (33,3% mężczyzn, 19,2% kobiet). Pracę na czarno jest gotowa podjąć 21,3% badanych (19,2% kobiet i 23,8% mężczyzn). Na zmianę miejsca zamieszkania zgodziłoby się 17,0% ankietowanych (23,8% mężczyzn i 11,5% kobiet).

Biorąc pod uwagę wykształcenie ankietowanych, skłonni do podjęcia pracy w niewyuczonym zawodzie byłiby wszyscy ankietowani absolwenci szkół podstawowych i liceów profilowanych, 80,0% absolwentów technikum, 77,8% liceum ogólnokształcącego, 70% absolwentów gimnazjów, 60,0% zasadniczych szkół zawodowych, 50,0% z wykształceniem wyższym i 33,3% absolwentów szkół policealnych.

Na pracę zmianową zgodziłoby się 66,7% osób z wykształceniem podstawowym, 60,0% byłych uczniów technikum, 60,0% zasadniczej szkoły zawodowej, 50,0% gimnazjum, 50,0% liceum profilowanego oraz 44,4% liceum ogólnokształcącego, 33,3% szkoły policealnej, a także 20,0% absolwentów szkół wyższych.

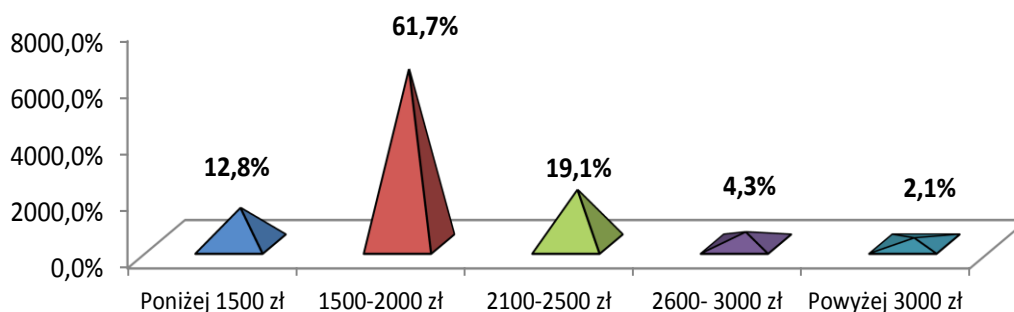
Pracę w niepełnym wymiarze godzin podjęłoby 60,0% osób z wykształceniem wyższym; 44,4% absolwentów liceum ogólnokształcącego, 33,3% szkół podstawowych, taki sam odsetek szkół policealnych, 30,0% ankietowanych posiadających świadectwo ukończenia gimnazjum oraz 20,0% kończących zasadniczą szkołę zawodową.

Chęć podjęcia pracy za niższe niż oczekiwane wynagrodzenie zadeklarowało 66,7% ankietowanych z wykształceniem podstawowym, 60,0% wyższym, 50,0% po liceum profilowanym; 44,4% absolwentów liceum ogólnokształcącego; 40,0% technikum, 20,0% zasadniczych szkół zawodowych oraz 10,0% osób po gimnazjum.

Częste wyjazdy służbowe zaakceptowałoby 50,0% ankietowanych absolwentów liceów profilowanych, 33,3% kończących szkoły podstawowe, taki sam odsetek liceum ogólnokształcącego, 30,0% ankietowanych z wykształceniem wyższym, 20,0% absolwentów gimnazjum, technikum oraz zasadniczych szkół zawodowych; 13,6% osób, które ukończyły liceum profilowane oraz taki sam odsetek szkoły policealnej i szkoły wyższej. Z kolei na pracę „na czarno” wyraziłoby zgodę 66,7% ankietowanych absolwentów szkół podstawowych, 30,0% z wyższym wykształceniem, 22,2% absolwentów liceum ogólnokształcącego, oraz po 20,0% absolwentów technikum i gimnazjum.

Jednym z warunków, na jakie zgodziliby się respondenci by podjąć zatrudnienie, jest niższe wynagrodzenie niż oczekiwali. Mając to na uwadze, zapytano ich o preferencje płacowe.

Wykres 52. Wpływ wynagrodzenia (brutto) na wybór pracy (n=47)

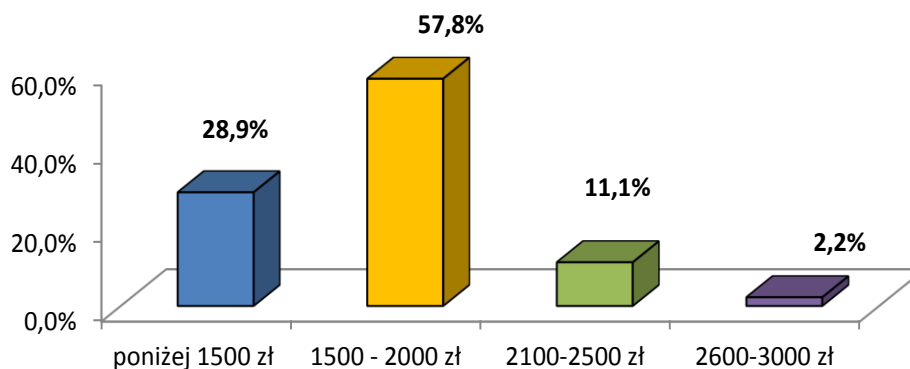

Blisko 62% ankietowanych bezrobotnych z Olsztyna podjęłoby pracę za 1 500 – 2 000 zł brutto (73,1% kobiet, 47,6% mężczyzn). Za płacę *poniżej 1 500 zł* byłoby gotowych pracować 12,8% respondentów (11,5% kobiet, 14,3% mężczyzn). Wynagrodzenia w przedziale 2 100 – 2 500 zł brutto oczekuje 19,1% ankietowanych (15,4% kobiet, 23,8% mężczyzn), a w przedziale 2 600 – 3 000 zł - 4,3% respondentów (odpowiedź tę zaznaczyli tylko mężczyźni - 9,5%).

Analizując powyższe odpowiedzi pod kątem poziomu wykształcenia ankietowanych, na pracę *poniżej 1 500 zł* zdecydowałoby się 30,0% absolwentów gimnazjów, 22,2% liceum ogólnokształcącego oraz 10,0% absolwentów szkół wyższych. Na zatrudnienie za wynagrodzenie w przedziale 1 500 – 2 000 zł reflektowaliby wszyscy ankietowani absolwenci szkół podstawowych, 66,7% absolwentów szkół policealnych, 60,0% osób, które ukończyły szkołę gimnazjalną, tyle samo technikum, zasadniczą szkołę zawodową oraz szkołę wyższą, 55,6% absolwentów liceum ogólnokształcącego i 50,0% liceum profilowanego. Chęć podjęcia pracy za płacę od 2 100 zł do 2 500 zł wyraziło: 50% byłych uczniów liceum profilowanego, 40,0% technikum, 33,3% szkół policealnych, 30,0% szkół wyższych oraz 11,1% liceum ogólnokształcącego. Wynagrodzenia w przedziale 2 600 – 3 000 zł oczekuje 20,0% absolwentów zasadniczych szkół zawodowych oraz 11,1% absolwentów liceum ogólnokształcącego. Wynagrodzenie *powyżej 3 000 zł* – takie oczekiwania płacowe wskazali tylko absolwenci gimnazjum (10,0%).

Opinie bezrobotnych dotyczące oczekiwań płacowych skonfrontowano z propozycjami pracodawców. Poddane badaniu przedsiębiorstwa, odpowiadały na pytanie Jaki jest/było średnie wynagrodzenie brutto pracownika do 25 roku życia?

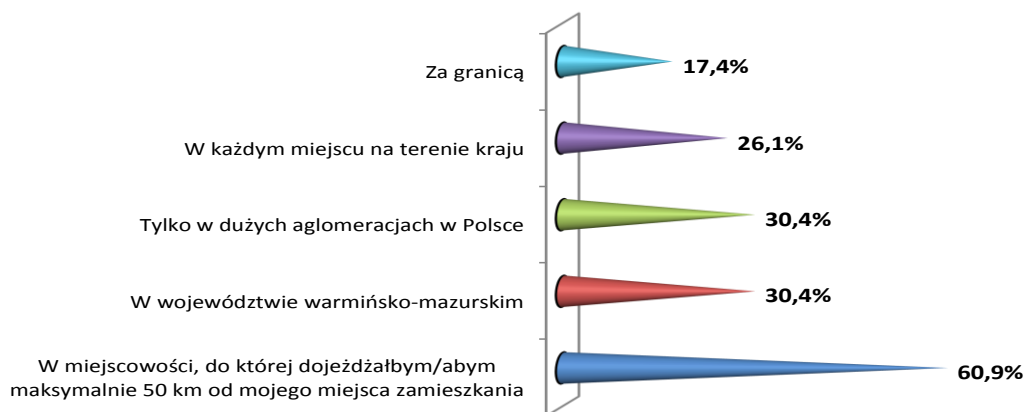
Wykres 53. Wynagrodzenie młodych według pracodawców (n=45)

Najczęściej oferowanym wynagrodzeniem była pensja w przedziale 1 500 – 2 000 zł (57,8% respondentów). Płacę poniżej 1 500 zł zaproponowało młodym ludziom prawie 29% ankietowanych firm. Za tę kwotę pracę podjęłoby tylko 12,8% ankietowanych bezrobotnych. Powyżej 2 100 zł płaciło tylko ponad 13% przedsiębiorstw, a 25,5% bezrobotnych podjęłoby pracę za taką stawkę.

Aktywność do podjęcia pracy przez młodych bezrobotnych, prześladowano także pod kątem ich gotowości do podjęcia zatrudnienia poza miejscem zamieszkania. Na pytanie Czy zaakceptowałby/aby Pan/i podjęcie pracy poza swoim miejscem zamieszkania? twierdząco odpowiedziało gotowa prawie połowa respondentów z Olsztyna (48,9%).

Wykres 54. Gotowość do podjęcia pracy (n= 23)

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi

Blisko 61% z tych osób mogłaby dojeżdżać do pracy maksymalnie 50 km od miejsca zamieszkania (K- 66,7%, M- 54,5%). Ponad 30% podjęłoby pracę w obrębie województwa (K-25,0%, M- 36,4%), taki sam odsetek w dużych aglomeracjach w Polsce (K- 25,0%, M- 36,4%). W każdym miejscu na terenie kraju mogłoby pracować 26,1% ankietowanych (K- 33,3%, M- 18,2%). Pracę za granicą byłoby gotowych podjąć 17,4% respondentów, którzy zaakceptowałiby pracę poza miejscem zamieszkania (K- 16,7%, M- 18,2%).

Na zmianę miejsca zamieszkania nie zgodziłoby się 51,1% ankietowanych. Wśród powodów dlaczego nie zgodziliby się na ten krok, najczęściej wymieniali: wysokie koszty transportu (44,4% ogółu, w tym 38,9% kobiet, 50,0% mężczyzn), rozłąkę z rodziną/przyjaciółmi (36,1% - 33,3% K, 38,9% M). Blisko 31% respondentów wskazało czas dojazdu (22,2% K, 38,9% M), taki sam odsetek konieczność opieki nad dzieckiem lub inną osobą zależną. Odpowiedź tę znacznie częściej wskazywały kobiety (55,6%) niż mężczyźni (5,6%). Dla 25,0% badanych przeszkodą był brak odpowiednich połączeń z miejscem zamieszkania (mężczyźni 38,9%, kobiety 11,1%).

2.6. Zainteresowanie podjęciem własnej działalności

Tylko 6,4% ankietowanych bezrobotnych do 25 roku życia z Olsztyna (3 osoby - 2 kobiety i 1 mężczyzna) posiadały własne firmy. Wszyscy prowadzili działalność handlową i zakończyli ją z powodu kosztów prowadzenia działalności gospodarczej. Dwóch ankietowanych jako przyczynę zaprzestania działalności podało również warunki gospodarcze na rynku.

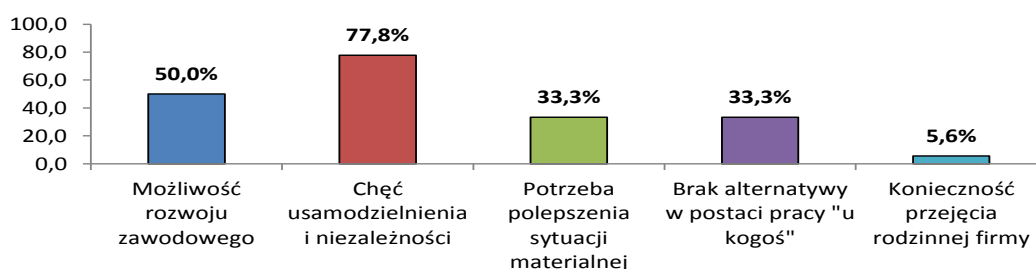
Na pytanie Czy byłby/aby Pan/i zainteresowany/a podjęciem własnej działalności gospodarczej? – 38,3% respondentów zadeklarowała taką chęć (42,9% objętych badaniem mężczyzn i 34,6% kobiet). Biorąc pod uwagę wykształcenie ankietowanych, chętnych do podjęcia działalności gospodarczej było 50,0% absolwentów szkół wyższych i liceum profilowanego, 44,4% liceum ogólnokształcącego, 40,0% technikum, 33,3% szkoły podstawowej i szkoły policealnej, 30,0% gimnazjum i 20,0% zasadniczej szkoły zawodowej.

Zbadano też zależność między gotowością do założenia firmy a posiadaniem dzieci. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że spośród osób będących już rodzicami, 43,8% chciałoby podjąć działalność. Wśród nie posiadających dzieci odsetek ten wynosi 36,7%.

Biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy, najbardziej chętne do podjęcia własnej działalności gospodarczej okazały się osoby bezrobotne powyżej 24 miesięcy - 53,8% ankietowanych. Wśród pozostałych badanych (pozostających w rejestrze w przedziałach od 6 do 12 miesięcy i od 12 do 24 miesięcy) tylko co trzecia osoba była zainteresowana samozatrudnieniem. Żadna z osób krótkotrwale bezrobotnych osób nie była zainteresowana podjęciem działalności gospodarczej.

Ankietowanych, którzy byliby zainteresowani pracą na własny rachunek zapytano o powody, mogli oni zaznaczyć 3 najważniejsze.

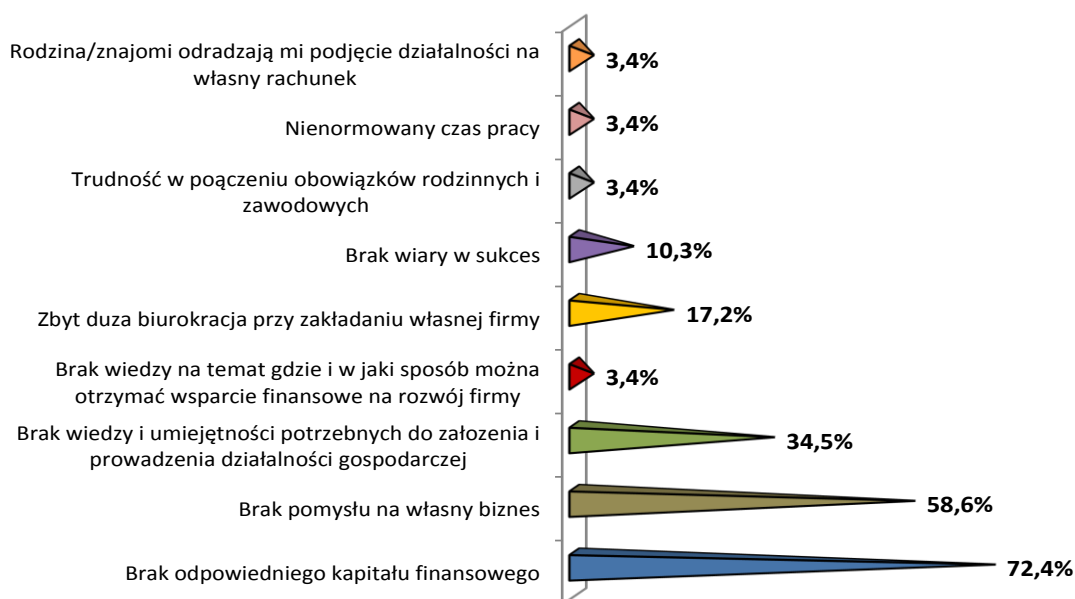
Wykres 55. Motywy podjęcia własnej działalności gospodarczej (n=18)

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

Najczęściej wybieranymi przez ankietowanych czynnikami były: *chęć usamodzielnienia się i niezależności* (77,8% respondentów). Połowa badanych w samozatrudnienia widziała *możliwość rozwoju zawodowego*. Ponad 33% chciałoby *polepszyć swoją sytuację materialną*, tyle samo z *braku alternatywy w postaci pracy „u kogoś”*. Przyczyną wskazaną przez 5,6% ankietowanych była konieczność przejęcia rodzinnej firmy.

Wykres 56. Powody braku skłonności do prowadzenia własnej działalności gospodarczej (n=29)

Wyniki nie sumują się 100%, respondent miał możliwość udzielenia wielokrotnej odpowiedzi.

Ponad 60% respondentów nie była zainteresowana podjęciem własnej działalności gospodarczej (65,4% K, 57,1% M). Najczęściej podawanymi powodami tego były: *brak odpowiedniego kapitału finansowego* (72,4% respondentów - 58,8% K, 84,6% M), *brak pomysłu na własny biznes* (58,6% ogółu - 41,2% K, 76,9% M), *brak wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i prowadzenia działalności gospodarczej* (34,5% - 35,3% K, 30,8% M). *Zbyt duża biurokracja przy zakładaniu własnej firmy* zniechęca 17,2% respondentów (11,8% K, 23,1% M) zaś 10,3% *nie wierzy w swój sukces* (11,8% K, 7,8% M).

Analizując odpowiedzi dotyczące braku zainteresowania założeniem własnej działalności gospodarczej pod kątem typu ukończenia szkoły przez ankietowanych, na *brak odpowiedniego kapitału finansowego* wskazywali wszyscy absolwenci technikum, liceum profilowanego i szkoły policealnej, 75,0% osób, które ukończyły zasadniczą szkołę zawodową, 62,5% gimnazjum, 60,0% liceum ogólnokształcące, taki sam odsetek absolwentów szkół wyższych i 50,0% szkół podstawowych.

Brak pomysłu na własny biznes zgłaszali wszyscy absolwenci szkół policealnych, 75,0% zasadniczych szkół zawodowych, 62,5% gimnazjum, po 60,0% osób z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym oraz 50,0% z podstawowym.

Brak wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i prowadzenia działalności gospodarczej jest powodem braku zainteresowania własną działalnością 66,7% osób, które ukończyły technikum, połowy absolwentów szkoły podstawowej i zasadniczej szkoły zawodowej, 40,0% osób z wykształceniem wyższym oraz 37,5% absolwentów gimnazjum.

3. Podsumowanie wyników ankiet

A. *Wiedzę na temat rynku pracy i jego otoczenia* zweryfikowano poprzez poznanie opinii osób bezrobotnych i przedsiębiorców w niżej opisanych kwestiach:

- profil pożądanego pracownika na rynku pracy,
- warunki pracy (czynniki motywacyjne),
- proces rekrutacji,
- bariery (problemy) w znalezieniu pracy,
- przyczyny nie zatrudniania osób młodych,
- czynniki ograniczające wzrost zatrudnienia,
- cechy zwiększające szanse na rynku pracy,
- popularność usług instytucji wśród osób bezrobotnych.

1. Według opinii bezrobotnych, **pożyczany przez przedsiębiorcę pracownik**, to osoba posiadająca *wiedzę związaną z uzyskanym wykształceniem* (97,9%), *dyspozycyjna, kreatywna, łatwo nawiązująca kontakty z innymi ludźmi* (95,7%), *odporna na stres, otwarta na nowe wyzwania stawiane przez pracodawcę* (91,5%). Po części opinie młodych są tożsame z opiniami przedsiębiorców, jednakże dla pracodawców ważniejsze od posiadania wiedzy związanej z uzyskanym wykształceniem oraz dyspozycyjności jest to, by pracownik posiadał *umiejętność wyszukiwania i analizowania informacji* oraz był *przedsiębiorczy i przejawiał inicjatywę* (88,4%).

Konfrontując zdanie bezrobotnych i pracodawców pod kątem małej wagi „cech” idealnego pracownika, opinie osób młodych są zgodne z pracodawcami co do *znajomości języków obcych* (21,3% bezrobotnych i 43,5% pracodawców). *Dyspozycyjność*, która została wskazana przez młodych, jako istotna, zdaniem pracodawców jest nieznacząca. Natomiast *umiejętność wyszukiwania informacji* i *przedsiębiorczość*, które w opinii młodych są mniej ważne dla pracodawców okazały się cechami, najbardziej oczekiwanymi przez przedsiębiorców.

2. Oczekiwania bezrobotnych co do **warunków pracy** są zbliżone do czynników motywacyjnych wskazywanych przez pracodawców w ofertach pracy, tj. *możliwość dalszego rozwoju/zdobywania nowych umiejętności* (91,5% bezrobotnych i 69,6% pracodawców), *przyjazna atmosfera w pracy* (100% bezrobotnych i 56,5% pracodawców). Jednakże, należy zwrócić uwagę, na czynnik „*wysokie wynagrodzenie*” oraz „*dogodne godziny pracy*”, który dla osób młodych jest bardzo ważny (odpowiednio 95,7% i 85,1%), tymczasem niewielki odsetek pracodawców (wynagrodzenie – 14,5%, dogodne godziny pracy – 37,7%) uwzględnia ten element w ogłoszeniach. W przypadku „*możliwości pracy w domu*”, zdania osób młodych i przedsiębiorców są zgodne, zarówno dla osób bezrobotnych (70,2% uznało za nieistotną) jak i dla pracodawców (2,9%) nie odgrywa on większej roli jako motywator.

3. Zdaniem osób bezrobotnych, dla pracodawców podczas **procesu rekrutacji** ma znaczenie *punktualność* (97,9%), *posiadanie doświadczenia i kwalifikacji zawodowych* oraz *pewność siebie* (95,7%). W większości, opinie młodych są tożsame z opinią przedsiębiorców, z tymże dla pracodawców ważniejsze jest *jasne i zwięzłe formułowanie myśli* (82,8%) niż *pewność siebie*. Najmniej istotne dla pracodawców podczas procesu rekrutacyjnego - podobnie wskazali bezrobotni - okazały się takie czynniki jak: *posiadanie certyfikatów i zaświadczeń* jak również *dodatkowych kwalifikacji zawodowych niezwiązanych ze stanowiskiem, na które ubiega się kandydat*. Co do cechy „ *pewność siebie*” zdania są podzielone, według młodych osób jest ona znacząca, natomiast według pracodawców nie jest istotna podczas naboru.

4. Według opinii młodych osób, ich **problemy ze znalezieniem pracy** wynikają głównie z powodu *braku doświadczenia zawodowego* (74,5% badanych), *braku jakichkolwiek ofert pracy* (36,2%), *braku ofert pracy w wyuczonym zawodzie* (34,0%) *niefortunny wybór zawodu* (29,8%). Najmniej wskazań było na *nieformalną rekrutację* (2,1%) oraz *brak gotowości do zmiany zawodu* (2,1%).

Kobiety częściej niż mężczyźni wskazywały na *niefortunny wybór zawodu* (różnica między respondentami obu płci udzielającymi tej odpowiedzi wynosi 10,8 pkt proc), *brak ofert pracy w wyuczonym zawodzie* (różnica 9,9 pkt proc). Tylko mężczyźni wśród barier wymieniali *brak wiedzy na temat poszukiwania pracy* (14,3% mężczyzn - różnica między respondentami obu płci udzielającymi tej odpowiedzi wynosi 10,8 pkt proc), ponadto częściej niż kobiety podkreślali oni iż powodem braku pracy są: *niskie zarobki* (różnica 25,6 pkt proc. w stosunku do kobiet).

Zdecydowana większość respondentów wskazała na *brak doświadczenia zawodowego* jako główną barierę w znalezieniu pracy (wyjątek stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 40,0%). *Brak jakichkolwiek ofert pracy* jako kluczowy powód wskazywali przede wszystkim ankietowani z wykształceniem podstawowym (66,7%), najmniej wskazań było ze strony osób z wykształceniem wyższym (20,0%). Z kolei ci ostatni, częściej niż pozostałe osoby zgłaszały jako barierę w znalezieniu zatrudnienia *brak doświadczenia zawodowego* (70,0%), *niefortunny wybór zawodu* (60,0%), połowa z nich źródło problemów widzi w *braku ofert pracy w wyuczonym zawodzie* oraz tym, że *kwalifikacje zdobyte w szkole są niedostosowane do wymaganych przez pracodawców*. Na ta ostatnią barierę wskazało też 55,6% absolwentów liceum ogólnokształcącego.

- 5 Pracodawcy, jako **przyczynę nie zatrudniania osób młodych** wymieniali przede wszystkim fakt, iż *zgłaszający się kandydaci mieli wygórowane wymagania finansowe nieadekwatne do kwalifikacji zawodowych, doświadczenia zawodowego* (41,7%). W opinii 33,3% pracodawców powodem jest *brak kandydatów w tym przedziale wiekowym oraz brak doświadczenia zawodowego kandydatów*. Najmniej wskazań było na *stan zdrowia kandydatów* (8,3%) i *karalność w przeszłości* (4,2%).
- 6 Przedsiębiorcy jako **czynniki ograniczające wzrost zatrudnienia** w ich firmie, wskazywali w szczególności na *zbyt wysokie pozapłacowe koszty pracy* (44,9%), *wysokie podatki* (34,8%) i *niestabilną sytuację gospodarczą* (31,9% badanych). Elementami, które najrzadziej były wymieniane przez pracodawców był *trudny dostęp do kredytów dla firm* wskazało 1,4% ankietowanych *wysokie oprocentowanie kredytów dla firm* (2,9%).

Dla większości badanych firm, wymienione trzy główne przyczyny braku wzrostu zatrudnienia są podobne. Jednakże dla średnich przedsiębiorstw, w pierwszej kolejności, powodem nie zwiększania zatrudnienia jest *niestabilna sytuacja gospodarcza* (42,9%) oraz *silna konkurencja na rynku* (42,9%). Natomiast mikro firmy, najczęściej wskazywały na *zbyt wysokie podatki* (42,2%) oraz *zbyt wysokie pozapłacowe koszty pracy* (46,7%), na które wskazało też 60,0% małych i 58,3% dużych firm.

W firmach z sektora prywatnego najczęściej wymienianymi powodami ograniczającymi zatrudnienie są *zbyt wysokie pozapłacowe koszty pracy* (46,3% pracodawców z badanej grupy), *niestabilna sytuacja gospodarcza* (35,2%), oraz *zbyt wysokie podatki* (35,2%). Natomiast dla przedsiębiorstw działających w sektorze publicznym są to: *zbyt wysokie pozapłacowe koszty pracy* (40,0%), *wysokie oprocentowanie kredytów dla firm* (40,0%) oraz *zbyt wysokie podatki* (33,3%).

- 7 W opinii osób bezrobotnych **szanse na rynku pracy zwiększa** w głównej mierze *posiadanie odpowiedniego doświadczenia zawodowego* (76,6%), *ciągle dokształcanie się* (55,4%) oraz *posiadanie wielu różnych kwalifikacji* (48,9%). Najmniejsze znaczenie ma w opinii 6,4% ankietowanych *użycie nietypowych sposobów docierania do pracodawcy* i *praca jako wolontariusz* (12,8%).

Kobiety częściej niż mężczyźni wskazywały na *ciągle dokształcanie się* – 22,5 pkt proc. różnicy, *odbycie stażu/praktyki za granicą* – 7 pkt proc. różnicy oraz *pracę jako wolontariusz* – 5,9 pkt proc. różnicy. Natomiast mężczyźni częściej wskazywali na *posiadanie wielu różnych kwalifikacji* (14,8 pkt proc. różnicy), *użycie nietypowych sposobów docierania do pracodawcy* (14,8 pkt proc.) oraz właściwe rozeznanie potrzeb rynku pracy przed wyborem kierunku kształcenia – 8,2 pkt proc. różnicy.

Pracę jako wolontariusz oraz *użycie nietypowych sposobów docierania do pracodawcy* ankietowane osoby uznały jako te, które w najmniejszy sposób zwiększają szanse na rynku pracy. Innego zdania jest 40,0% absolwentów szkół wyższych, 20,0% zasadniczych szkół zawodowych oraz 11,1%

średnich ogólnokształcących, którzy uważają, że wolontariat może podnieść ich atrakcyjność w oczach pracodawcy. W sumie *pracę jako wolontariusz* wskazało 12,8% ankietowanych, natomiast *użycie nietypowych sposobów docierania do pracodawców* (6,4%). Tę formę autoprezentacji doceniają wyłącznie absolwenci szkoły podstawowej (33,3%, gimnazjum (10,0%) oraz szkoły wyższej (10,0%).

Osoby, które wcześniej pracowały, z listy czynników zwiększających szanse na rynku pracy, częściej niż nie pracujący wybierały: *właściwe rozeznanie potrzeb rynku pracy przed wyborem kierunku kształcenia* (28,9 pkt proc różnicy), *posiadanie wielu różnych kwalifikacji* (20,3 pkt proc), *ciągłe doksztalcanie się* (13,3 pkt proc). W przypadku obu grup były to najczęściej wskazywane odpowiedzi.

- 8 **Największe zainteresowanie wśród instytucji działających** w obszarze rynku pracy i edukacji miał *urząd pracy* - potwierdziło to 76,6% badanych osób bezrobotnych. Z usług *ośrodków pomocy społecznej (OPS)* skorzystało 29,8% ankietowanych. W celu rozwiązania swojej sytuacji życiowej 10,6% respondentów zgłosiło się do *Ochotniczych Hufców Pracy (OHP)*; 4,3% bezrobotnych do *firm szkoleniowych*, a 2,1% do *Akademickich Biur Karier*. Z usług ww. instytucji nie skorzystało łącznie 14,9% badanych z czego 8,5% z nich *chciałoby skorzystać z oferty instytucji*, natomiast 6,4% *nie jest zainteresowana ich usługami*. Jako powód takiego stanu rzeczy, respondenci wymienili *brak wiedzy na temat usług oferowanych przez instytucje* – tak wskazało 71,4% badanych. *Brak takiej potrzeby* zaznaczyło 28,6% ankietowanych.

Z pomocy *ośrodka pomocy społecznej* korzystali wszyscy badani, którzy ukończyli szkoły podstawowe, 40,0% absolwentów gimnazjów i zasadniczych szkół zawodowych, 50,0% liceów profilowanych i 10,0% osób z wyższym wykształceniem. Do *Ochotniczych Hufców Pracy* zgłaszali się absolwenci szkół podstawowych (66,7%), oraz po 1 osobie po gimnazjum, zasadniczej szkole zawodowej i liceum ogólnokształcącym. Z oferty *firm szkoleniowych* skorzystały 2 osoby, które ukończyły szkołę podstawową i gimnazjum. Z usług *Akademickiego Biura Karier* skorzystał 1 absolwent technikum. Z grupy osób, które *nie korzystały z usług instytucji*, ale są zainteresowane taką współpracą – 2 osoby to absolwenci liceum ogólnokształcącego i po 1 absolwencie gimnazjum i zasadniczej szkoły zawodowej.

Korzystającym z usług wymienionych instytucji, w większości (60,0% ankietowanych) trudno odpowiedzieć jednoznacznie czy były one przydatne, jednakże 37,5% ocenia je *pozytywnie*. Tylko jedna osoba (co stanowi 2,5% ogółu korzystających) oceniła je *negatywnie*.

- B. *Aktywność edukacyjna osób młodych* została prześledzona w kontekście:
- czynników decyzyjnych przy wyborze kierunku kształcenia,
  - aktywności młodych podczas nauki w szkole,
  - doksztalcania młodych po zakończeniu edukacji formalnej.
1. Osoby młode przy **wyborze ścieżki kształcenia** kierowały się przede wszystkim faktem, iż *ukończenie danej szkoły miało im zapewnić w przyszłości dobre zarobki* (31,9% ankietowanych). Ponad 25% przy wyborze kierowało się *zainteresowaniami*. Taki sam odsetek ankietowanych zdecydował się na kontynuację nauki w szkole, którą wybrali ich rówieśnicy (*koleżanka/kolega wybrali tę szkołę*) *Doradca zawodowy lub psycholog doradził* w podjęciu decyzji jedynie 6,4% ankietowanych.

Wybór kierunku kształcenia *ze względu na dobre zarobki po ukończeniu szkoły* wskazywany był przede wszystkim przez absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (75,0%), połowę ankietowanych z wykształceniem wyższym oraz 40,0% respondentów po technikum. Odpowiedź „*zainteresowania*” wybrało 80,0% technikum; 66,7% osób które ukończyły szkołę policealną oraz 50,0% absolwentów szkół wyższych. Dla 42,3% absolwentów gimnazjów, 30,0% absolwentów szkół wyższych i 37,5% liceów ogólnokształcących istotny przy wyborze szkoły był fakt, iż *szkołę wybrali koledzy*.

2. Blisko 45% badanych nie uczestniczyło w **trakcie nauki w szkole w formach aktywności** jak programy międzynarodowe, koła uczniowskie lub studenckie, wolontariat, staże i praktyki, olimpiady lub konkursy. Brak aktywności podczas nauki zgłaszali przede wszystkim bezrobotni, którzy ukończyli szkołę podstawową (100%), liceum profilowane (100%) oraz gimnazjum (71,4%).

Wśród powodów nie uczestniczenia w formach najczęściej podawano: *brak wiedzy o takiej możliwości* (35,0% ankietowanych), *brak zainteresowań* (30,0%), *szkoła nie dawała takiej możliwości* (30,0%). Obawę, że *sobie nie poradzą* wskazały wszystkie nie uczestniczące osoby, które ukończyły szkołę podstawową oraz 16,7% gimnazjum.

Swoją nieaktywność brakiem *wiedzy o takiej możliwości* tłumaczą się wszyscy absolwenci szkół wyższych, 66,7% absolwentów technikum. *Brak zainteresowania* wszyscy, którzy ukończyli szkołę podstawową, 50,0% po gimnazjum i liceum ogólnokształcącym. W opinii 100% absolwentów zasadniczych szkół zawodowych i szkół policealnych oraz połowy osób kończących licea ogólnokształcące i profilowane to *szkoła nie dawała takiej możliwości*. Obawę, że *sobie nie poradzą* wskazali wszyscy respondenci z wykształceniem podstawowym i 16,7% z gimnazjalnym.

Najpopularniejszą formą aktywności, z jakich korzystali badani były *staże i praktyki* - brało w nich udział 31,9% badanych. Ponad 10% należało do *kół uczniowskich i studenckich* lub uczestniczyło w *akcjach wolontariackich*. Tylko 8,5% ankietowanych osób angażowało się w *olimpiady i konkursy*.

Staże i praktyki – z tej formy korzystali głównie badani z wykształceniem zasadniczym zawodowym (75,0%), osób po szkole policealnej 66,7%, oraz 60,0% respondentów z wykształceniem wyższym. W *akcjach wolontariackich* uczestniczyła co czwarta osoba kończąca zasadnicze szkoły zawodowe, 22,2% po liceum ogólnokształcącym i 20,0% osób z wykształceniem wyższym. Do *kół uczniowskich/studenckich* należało 10,6% respondentów, głównie absolwentów szkół wyższych (30,0%), ponadto 25,0% osób po zasadniczej szkole zawodowej oraz 11,1% po liceum ogólnokształcącym. Ponad 8% badanych brało udział w *olimpiadach i konkursach*. Byli to przede wszystkim absolwenci liceów ogólnokształcących (22,2%), a także 25,0% po zasadniczej szkole zawodowej i 20,0% po technikum.

3. Po zakończeniu nauki w szkole 48,9% badanych **dokształcało się**. Częściej kształcenie ustawiczne podejmowali kobiety niż mężczyźni (28,2 pkt proc. różnicy). Potwierdziło to 50,0% ankietowanych z wykształceniem wyższym, wszyscy po liceum profilowanym, 77,8% ankietowanych, którzy ukończyli liceum ogólnokształcące, 40,0% po technikum, 60,0% z wykształceniem zasadniczym zawodowym, 20,0% gimnazjalnym i 66,7% osób po szkole podstawowej.

Główną przesłanką kontynuacji edukacji, była *chęć dalszego rozwoju*, odpowiedź tę zaznaczyło 95,7% ankietowanych podnoszących swoje kwalifikacje. Dla 21,7% badanych powodem uczestniczenia w innych formach kształcenia był *brak perspektyw na zatrudnienie*, z kolei 13,0% respondentów podjęło decyzję o dokształceniu gdyż uznała, że ich *kwalifikacje były niezgodne z wymaganymi przez pracodawców*. Ponad 4,0% podjęła decyzję pod *presją otoczenia*. Nikt z bezrobotnych nie zdecydował się na dalszą edukację, gdyż tak *doradził im doradca zawodowy*.

Główną przesłanką kontynuacji nauki dla 95,7% ankietowanych była *chęć dalszego rozwoju, zdobycia nowych umiejętności*. Wśród nich byli wszyscy dokształcający się absolwenci szkoły podstawowej, gimnazjum, zasadniczej szkoły zawodowej, technikum, liceum profilowanego, szkoły wyższej oraz 85,7% osób po liceum ogólnokształcącym. Z powodu *braku perspektyw na zatrudnienie*. Dalsze kształcenie rozpoczęło 50,0% absolwentów szkół podstawowych i technikum oraz 33,3% osób, które ukończyły zasadniczą szkołę zawodową i 28,6% po liceum ogólnokształcącym. Przyczyną dalszej nauki dla 28,6% absolwentów liceum ogólnokształcącego i 33,3% zasadniczych szkół zawodowych świadomość tego, że ich *kwalifikacje były niezgodne z kwalifikacjami wymaganymi przez pracodawców*. Pod *presją otoczenia* dokształcała się jedna osoba, która ukończyła liceum ogólnokształcące.

Ponad 50% badanej młodzieży nie uczestniczyła w innych formach kształcenia po ukończeniu edukacji. Osoby te najczęściej jako powód, wskazywały na *sytuację finansową* (41,7%), *chęć*

szybkiego podjęcia zatrudnienia (25,0%), opieka nad dzieckiem, brak interesującej oferty edukacyjnej w okolicy, brak wiedzy o tym, gdzie uzyskać informacje (po 12,5%), sytuacja zdrowotna (8,3%).

Z badanej grupy, 87,2% ankietowanych jest zainteresowana podnoszeniem swoich umiejętności i kwalifikacji poprzez udział w różnorodnych formach kształcenia. Kobiety częściej niż mężczyźni przejawiali chęć dokończania się (11,4 pkt proc. różnicy). *Znajomość języka obcego chce doskonalić 38,3% biorących udział w badaniu. Nowy zawód zamierza zdobyć 36,2% ankietowanych.. Tyle samo respondentów chciałoby podwyższyć swoje umiejętności komputerowe, a 27,7% podnieść wiedzę związaną z wyuczonym zawodem. Ponad 23,0% badanej młodzieży chciałoby doskonalić swoje umiejętności interpersonalne.*

Kobiety częściej niż mężczyźni chcą zdobyć nowy zawód (5,2 pkt proc. różnicy). Z kolei mężczyźni bardziej niż kobiety widzą potrzebę *podniesienia wiedzy związanej z uzyskanym zawodem (10,2 pkt proc. różnicy).*

C. *Zaangażowanie pracodawców w procesie „kształcenia zawodowego”* przeanalizowano przez pryzmat:

- oceny braków (luk) kompetencyjnych pracowników,
- form doszkalania pracowników,
- przyczyn nie podnoszenia wiedzy, umiejętności i kompetencji pracowników,
- współpracy z instytucjami w zakresie aktywizacji zawodowej i edukacyjnej.

1. Zdaniem pracodawców młodzi pracownicy posiadają przede wszystkim luki kompetencyjne w *praktycznych umiejętnościach niezbędnych do wykonywania zawodu (73,1%)*. Ponadto 59,7% badanych za niedostateczną uważa *wiedzę związaną z wykonywanym zawodem*. Natomiast 38,8% ankietowanych wskazało na *umiejętności interpersonalne*. Blisko 24% pracodawców zaznaczyło *znajomość języków obcych a 7,5% umiejętności komputerowe*.

2. Z grupy badanych pracodawców, którzy zatrudniali osoby młode (65,2% ankietowanych), 75,0% podnosiło kompetencje i umiejętności młodych pracowników. Najpopularniejszą formą doszkalania były *kursy/szkolenia (60,0%)* oraz *mentoring tj. wdrażanie w zasady funkcjonowania organizacji przez pracowników starszych stażem lub wiekiem oraz praktyki (24,4%)*. Najmniej pracodawców podnosi kompetencje i umiejętności poprzez *zakup specjalistycznej literatury (6,7%)*.

3. Część pracodawców (24,4% respondentów) nie podnosiło poziomu wiedzy, kwalifikacji i umiejętności młodych pracowników. Wśród powodów ankietowani najczęściej wymieniali *wysokie koszty szkoleń (63,6% przedsiębiorców), pracownicy mają odpowiednie umiejętności lub braku określonych potrzeb szkoleniowych (19,4%)*. Obawa, że *pracownik odejdzie do konkurencji*, była hamulcem dla 9,7% badanych. Ponad 6% respondentów *nie znalazło odpowiedniej oferty szkoleniowej*.

4. Blisko 51% pracodawców współpracowało w zakresie aktywizacji edukacyjnej lub zawodowej młodych osób, z instytucjami takimi jak: urząd pracy, Ochotnicze Hufce Pracy, ośrodek pomocy społecznej, firma szkoleniowa, szkoła ponadgimnazjalna i szkoła wyższa.

Z urzędem pracy współpracowało 40,6% badanych, 21,7% ankietowanych z firmą szkoleniową a prawie 12% respondentów ze szkołą wyższą. Z kolei 8,7% badanych współpracuje z Ochotniczym Hufcem Pracy, a 7,2% pracodawców kooperowało ze szkołą ponadgimnazjalną. Tylko 2,9% z ośrodkiem pomocy społecznej.

Przedsiębiorstwa współpracujące lub zainteresowane współpracą z urzędem pracy najczęściej wskazywały na *staż (59,4%) i pośrednictwo pracy (46,9%)*. Spośród kooperujących z firmą szkoleniową lub rozważających taką możliwość, badani głównie wymieniali *kształcenie zawodowe (57,9%), organizację konkursów z wiedzy i umiejętności zawodowych (33,9%)* oraz *praktyki zawodowe (31,6%), organizację kursów z wiedzy i umiejętności zawodowych (26,3%)*. Natomiast wśród pracodawców współpracujących ze szkołą wyższą lub zainteresowanych współpracą, badani

w szczególności wymieniali *praktyki zawodowe* (46,2%), *kształcenie zawodowe* (38,5%) i *staże* (30,8%). Z kolei przedsiębiorstwa kooperujące z Ochotniczym Hufcem Pracy lub skłonnych do takiej współpracy, najczęściej podawały *zatrudnienie młodocianych w celu przygotowania zawodowego* (50,0%). Podobnie w przypadku szkoły ponadgimnazjalnej, gdzie ankietowani przede wszystkim wskazali na *zatrudnianie młodocianych w celu przygotowania zawodowego* (50,0%). Natomiast spośród współpracujących z ośrodkiem pomocy społecznej lub rozważających taką możliwość, badani głównie wskazywali na *kształcenie zawodowe* (100%) i *doradztwo zawodowe* (50,0%).

Wśród badanych przedsiębiorstw było 49,3% pracodawców, którzy nie współpracowali z żadną wymienionych wyżej instytucji, z czego 40,6% nie jest w ogóle zainteresowana podjęciem takiej współpracy, tylko 8,7% badanych byłoby skłonnych do kooperacji. Jako główny powód braku współpracy badani podawali *brak takiej potrzeby* (64,7% badanych). Ponadto, ankietowani wskazywali na *brak wystarczającej wiedzy na temat możliwości współpracy* (29,4%), *brak inicjatywy ze strony instytucji* (25,7%). Blisko 18% ankietowanych *zniechęcają procedury administracyjne*. Dla 11,8% respondentów przyczyną jest *brak osób w firmie, które mogłyby się tym zająć*. Z kolei 2,9% pracodawców *obawia problemów z młodymi osobami*. Taki sam procent, jako przyczynę braku współpracy wskazał *brak instytucji w okolicy*.

D. *Aktywność zawodową osób młodych* przeanalizowano poprzez poznanie opinii osób bezrobotnych i pracodawców w niżej opisanych zagadnieniach:

- formy zatrudnienia osób, które podejmowały pracę w przeszłości, a stosowane przez pracodawców,
- podejmowanie pracy zgodnej z kierunkiem wykształcenia,
- techniki poszukiwania pracy/pracownika,
- warunki, jakie ankietowani są skłonni zaakceptować by podjąć zatrudnienie,
- oczekiwania płacowe osób młodych a oferowane wynagrodzenie przez pracodawców,
- gotowość do podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania.

1. Z badanej grupy osób bezrobotnych, 60,0% respondentów podejmowało w przeszłości zatrudnienie (częściej kobiety niż mężczyźni – 4,4 pkt proc. różnicy). Blisko 54,0% ankietowanych pracowało na podstawie *umowy cywilnej*. *Umowa o pracę na czas określony* (46,4%) oraz *staż/praktyka* (25,0%) były głównymi formami zatrudnienia. Na *czas nieokreślony* było zatrudnionych 7,1% badanych, a doświadczenie zawodowe w ramach *wolontariatu* zdobywało 3,6% bezrobotnych. Kobiety częściej niż mężczyźni wskazywały na *umowę o pracę na czas określony* (22,9 pkt proc. różnicy), wyłącznie one były zatrudnione w ramach staży. Z kolei mężczyźni częściej niż kobiety byli zatrudnieni na podstawie *umowy cywilnej* (5,4 pkt proc. różnicy). Tylko panowie pracowali w ramach *wolontariatu*.

Z kolei pracodawcy, którzy zatrudniali osoby młode do 25 roku życia, najczęściej oferowali osobom młodym *umowę o pracę na czas określony* (68,9%), *staż/praktykę* (31,1%); natomiast 22,2% - pracę na podstawie *umowy cywilnej*; 17,8% - *umowę o pracę na czas nieokreślony*.

Porównując odpowiedzi osób bezrobotnych z wynikami badań przeprowadzonych wśród przedsiębiorców, najczęstszą formą zatrudnienia osób młodych była *umowa o pracę na czas określony* oraz *umowa/cywilna*. Najmniejszą popularnością cieszyły się dwie formy tj. *wolontariat* i *możliwość pracy w domu*.

2. W przypadku respondentów, którzy podejmowali kiedykolwiek zatrudnienie, **pracę zgodną z wykształceniem** miało 25,0% badanych. Ponad 46% bezrobotnych podejmowało zatrudnienie niezgodne z wykształceniem. Pozostałym ankietowanym trudno było powiedzieć czy ich praca była zgodna z ich wykształceniem.

Ankietowani w większości decydowali się na ten krok ze względu na *brak ofert pracy w wyuczonym zawodzie* (61,1% respondentów). Blisko 28% skorzystało z *okazji podjęcia atrakcyjnej pracy w innej branży*. Niezgodnie z wykształceniem pracowało 16,7% badanych, ponieważ ich

kwalfikacje w wyuczonym zawodzie nie spełniały oczekiwań pracodawców, taki sam odsetek jako przyczynę podał satysfakcjonujące zarobki.

3. Młodzi bezrobotni, najczęściej **poszukują ofert pracy poprzez śledzenie ogłoszeń w prasie/Internecie** (89,4%), **za pośrednictwem Miejskiego Urzędu Pracy w Olsztynie** (59,6%) oraz **korzystając z rekomendacji** (57,4%). Najrzadziej bezrobotni wskazywali na **agencje pośrednictwa pracy** (8,5%) i **targi pracy** (2,1%).

Z kolei przedsiębiorstwa korzystają głównie z **rekomendacji innych osób** (68,1%). Tylko 37,7% badanych przedsiębiorstw zamieszcza ogłoszenia w prasie/Internecie. Prawie 35% przedsiębiorstw korzysta z prowadzonych baz osób poszukujących pracy. Z pośrednictwa Miejskiego Urzędu Pracy w Olsztynie korzystało 34,8% przedsiębiorstw. Ogłoszenia w prasie/Internecie śledzi 23,2% przedsiębiorstw. Poprzez agencje pośrednictwa pracy szukało 8,7% firm.

Z rekomendacji innych osób/znajomości bardzo często korzystają zarówno pracodawcy (68,1%) jak i osoby bezrobotne (57,4%). Warto zwrócić uwagę na fakt, iż tylko 37,7% badanych firm szuka pracowników poprzez zamieszczanie ogłoszeń w prasie/Internecie, a najczęstszą formą poszukiwania pracy przez badane młode osoby jest właśnie śledzenie publikowanych ogłoszeń w prasie/Internecie (89,4%). Najmniejszą popularnością wśród młodych i przedsiębiorców cieszą się poszukiwanie pracy/pracownika poprzez agencje pośrednictwa pracy i targi pracy.

4. Wśród warunków, na jakie zgodziliby się bezrobotni by podjąć zatrudnienie, ankietowani najczęściej wskazywali na **pracę w niewyuczonym zawodzie** (68,1%) oraz **pracę zmianową** (44,7%). Niemniej jednak, 38,3% ankietowanych zdecydowałoby się na **pracę za niższe wynagrodzenie niż oczekiwali** a 34,0% na zatrudnienie w **niepełnym wymiarze godzin**.
5. Bezrobotni w większości **oczekiwali by wynagrodzenia brutto** w przedziale **1 500 – 2 000 zł** (61,7%). Jednakże 12,8% badanych jest gotowa podjąć pracę za wynagrodzenie **poniżej 1 500 zł**. Natomiast 19,1% ankietowanych podjęło by pracę gdyby ich zarobki były w przedziale **2 100 – 2 500 zł**, a 4,3% badanych na płacę mieszczącą się w widełkach między **2 600 – 3 000 zł**. Tylko 2,1% chciałoby otrzymywać wynagrodzenie **powyżej 3 000 zł**.

Kobiety częściej niż mężczyźni są gotowe podjąć pracę za wynagrodzenie od **1 500 – 2 000 zł** (25,5 pkt proc. różnicy). Z kolei mężczyźni częściej niż kobiety wskazywali na zarobki w przedziale **2 100 – 2 500 zł** (8,4 pkt proc. różnicy).

Najczęściej oferowanym przez pracodawcę wynagrodzeniem była pensja w przedziale **1 500 – 2 000 zł** (57,8% respondentów). Płacę **poniżej 1 500 zł** zaproponowało młodym ludziom prawie 29% ankietowanych firm, za tę kwotę pracę podjęłoby tylko 12,8% ankietowanych bezrobotnych. **Powyżej 2 100 zł** płaciło tylko ponad 13% przedsiębiorstw, a 25,5% bezrobotnych podjęłoby pracę za taką stawkę.

6. Blisko 49% badanych **gotowych byłoby do podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania**. Blisko 61% z tych osób **mogłaby dojeżdżać do pracy maksymalnie 50 km od miejsca zamieszkania**. Ponad 30,0% podjęłoby pracę w **obrębie województwa**, taki sam odsetek w **dużych aglomeracjach w Polsce**. W **każdym miejscu na terenie kraju** mogłoby pracować 26,1% ankietowanych. **Pracę za granicą** byłoby gotowych podjąć 17,4% respondentów, którzy zaakceptowałiby pracę poza miejscem zamieszkania.

Kobiety częściej niż mężczyźni są gotowe by pracować w **każdym miejscu na terenie kraju** (15,1 pkt proc. różnicy) oraz **dojeżdżać do pracy maksymalnie 50 km od miejsca zamieszkania** (12,2 pkt proc. różnicy). Natomiast mężczyźni są bardziej skłonni niż kobiety do zmiany miejsca zamieszkania w **obrębie województwa warmińsko-mazurskiego** lub zatrudnienie w **dużych aglomeracjach w Polsce za granicą** (11,4 pkt proc. różnicy).

Na zmianę miejsca zamieszkania nie zgodziłoby się 51,1% ankietowanych. Jako główny powód respondenci wskazywali **wysokie koszty transportu** (44,4%), **rozlękę z rodzina/przyjaciółmi** (36,1%). Blisko 31% respondentów wskazało **czas dojazdu**, taki sam odsetek **konieczność opieki nad**

dzieckiem lub inną osobą zależną. Dla 25,0% badanych przeszkodą był *brak odpowiednich połączeń z miejscem zamieszkania* (mężczyźni 38,9% , kobiety 11,1%).

Kobiety częściej niż mężczyźni wskazywały jako powód *opieka nad dzieckiem lub inną zależną osobą* (50 pkt proc. różnicy). Z kolei *wysokie koszty transportu* były częściej wymieniane przez mężczyzn (11,1 pkt proc. różnicy).

- E. *Zainteresowanie podjęciem własnej działalności* przebadano poprzez uzyskanie wiedzy na temat:
- podejmowania działalności gospodarczej w przeszłości (powody zawieszenia),
  - skłonność do założenia własnej firmy,
  - czynniki decyzyjne o podjęciu działalności (motywy),
  - powody braku zainteresowania.
1. Tylko 6,4% ankietowanych bezrobotnych posiadało własne firmy. Wszyscy prowadzili działalność handlową i zakończyli ją z powodu *kosztów prowadzenia działalności gospodarczej*. Dwóch respondentów jako przyczynę zaprzestania działalności podało również warunki *gospodarcze na rynku*.
  2. Ponad 38% respondentów **zadeklarowała chęć utworzenia własnego biznesu**. Częściej zainteresowanie zgłaszali mężczyźni niż kobiety (8,3 pkt proc. różnicy). Najbardziej skłonne do uruchomienia firmy byłyby osoby z wykształceniem wyższym i absolwenci liceum profilowanego (50,0%), a także liceum ogólnokształcącego (44,4%), technikum (40,0%). Spośród osób posiadających potomstwo, 43,8% chciałoby podjąć działalność, natomiast wśród nieposiadających dzieci odsetek ten wynosi 36,7%. Z kolei, biorąc pod uwagę czas pozostawiania bez pracy, najbardziej skłonne są osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy (53,8%). Wśród pozostałych badanych tylko co trzecia osoba była zainteresowana samozatrudnieniem. Żadna z osób zarejestrowanych w urzędzie pracy w okresie krótszym niż 1 miesiąc, nie była zainteresowana podjęciem działalności gospodarczej.
  3. Wśród najczęstszych wymienianych **motywów**, dla których młodzi ludzie są skłonni podjąć działalność gospodarczą znalazły się: *chęć usamodzielnienia i niezależności* (77,8%), *możliwość rozwoju zawodowego* (50,0%) oraz *potrzeba polepszenia sytuacji materialnej* (33,3%). Na *brak alternatywy w postaci pracy „u kogoś”* wskazał co trzeci respondent gotowy do podjęcia działalności, natomiast dla 5,6% badanych wynika to z *„konieczności przejścia rodzinnej firmy”*.
  4. Ponad 60% respondentów **nie wyraziło zainteresowania założeniem własnej działalności gospodarczej**. Częściej brak skłonności do otwarcia firmy deklarowały kobiety niż mężczyźni (8,3 pkt proc. różnicy). Wśród barier jakie wskazywały osoby bezrobotne, przede wszystkim wymieniane były: *brak odpowiedniego kapitału finansowego* (72,4%), *brak pomysłu na własny biznes* (58,6%) oraz *brak wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i prowadzenia działalności gospodarczej* (34,5%). Najrzadziej wyróżnianą przyczyną, która zniechęcała młodych (3,4%) był *nienormowany czas pracy, brak wiedzy na temat gdzie i w jaki sposób można otrzymać wsparcie finansowe na otwarcie firmy, trudność w połączeniu obowiązków rodzinnych i zawodowych* oraz fakt, iż *krok ten odradzają respondentom członkowie rodziny lub znajomi*. Mężczyźni częściej niż kobiety, wskazywali na *brak pomysłu na własny biznes* (35,7 pkt proc. różnicy), *brak odpowiedniego kapitału finansowego* (25,8 pkt proc. różnicy), oraz *zbyt dużą biurokrację przy zakładaniu własnej firmy* (11,3 pkt proc.) Kobiety natomiast częściej wskazywały na trudność w połączeniu obowiązków rodzinnych i zawodowych, nienormowany czas pracy i fakt, że *rodzina/znajomi odradzają podjęcie własnej działalności* (5,9 pkt proc. różnicy),

Wart zwrócenia uwagi jest fakt, iż *brak odpowiedniego kapitału finansowego* (100%) i *Brak pomysłu na własny biznes* (100%), był głównie wskazywany przez absolwentów szkół policealnych. *Brak wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i prowadzenia działalności gospodarczej* jest powodem braku zainteresowania własną działalnością 66,7% osób, które ukończyły technikum,

połowy absolwentów szkoły podstawowej i zasadniczej szkoły zawodowej, 40,0% osób z wykształceniem wyższym oraz 37,5% absolwentów gimnazjum.